

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İlköğretim Anabilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı**

**SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
YÖNELİK TUTUMLARI İLE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİ TERCİH
ETMELERİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER ARASINDAKİ İLİŞKİ
(İZMİR İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra DAĞ

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Neşe ASLAN

İZMİR-2010

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne sunduğum "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörler Arasındaki İlişki" adlı yüksek lisans tezinin tarafımdan bilimsel ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla doğrularım.

Esra DAĞ

TUTANAK

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 09/06/2010 tarih ve 20/2 sayılı kararı ile oluşturulan jüri İlköğretim (Sınıf Öğretmenliği) anabilim dalı yüksek lisans öğrencisi Esra DAĞ'ın aşağıda (Türkçe / İngilizce) belirtilen tezini incelemiş ve adayı 07/07/2010 günü saat 10.00'da 90 dakika süren tez savunmasına almıştır.

Sınav sonunda adayın tez savunmasını ve jüri üyeleri tarafından tezi ile ilgili kendisine yöneltilen sorulara verdiği cevapları değerlendirerek tezin başarılı olduğuna oybirliğiyle karar vermiştir.

BAŞKAN
Yrd. Doç. Dr. Neşe ASLAN

Başarılı
Başarısız

Düzeltilme (Üç ay süreli)

ÜYE

Prof. Dr. Münevver YALÇINKAYA

Başarılı

Başarısız

Düzeltilme (Üç ay süreli)

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Kemal ALTIPARMAK

Başarılı

Başarısız

Düzeltilme (Üç ay süreli)

Tezin Türkçe Başlığı: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörler Arasındaki İlişki

Tezin İngilizce Başlığı: The Relationship Between the Candidate Elementary Teachers' Attitudes for Becoming Teachers and the Factors Effecting Their Preferences for This Occupation

-
- * 1. Yüksek Lisans Tezi savunma süresi asgari 45 azami 90 dakikadır.
2. Tutanak (jürinin karar ve imzaları haricinde) **bilgisayarda** doldurulmalıdır.
3. **Tez başlığı (İngilizce ve Türkçe) mutlaka belirtilmelidir.**
4. Yüksek Lisans Tez savunmasında üyelerden en az birinin E.Ü.Lisansüstü eğitim öğretim yönetmeliğinin 17(2) maddesi gereğince **anabilim dışından** olması zorunludur.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	I
TUTANAK	II
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar LİSTESİ	VII
ÖNSÖZ	IX

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Problem Cümlesi	3
1.5. Alt Problemler	4
1.6. Sayıtlar	4
1.7. Sınırlılıklar	5

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Meslek ve Meslek Seçimi	5
2.1.1. Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler	6
2.1.2. Mesleki Gelişim Kuramları	8
2.1.2.1. Isaacson ve Mesleki Gelişim Kuramı	8
2.1.2.2. Ginzberg ve Mesleki Gelişim Kuramı	9
2.1.2.3. Hoppock ve Mesleki Gelişim Kuramı	10
2.1.2.4. Roe ve Mesleki Gelişim Kuramı	10
2.1.2.5. Holland ve Mesleki Gelişim Kuramı	11
2.1.2.6. Super ve Mesleki Gelişim Kuramı	12
2.2. Meslek Olarak Öğretmenlik	14

2.2.1. Öğretmenliğin Meslekleşme Koşulları	15
2.2.2. Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri	16
2.2.3. Öğretmen Yeterlilik Alanları	17
2.2.3.1. Genel Kültür	19
2.2.3.2. Özel Alan	19
2.2.3.3. Pedagojik Formasyon Yeterlilikler	20
2.2.4. Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri	21
2.2.4.1. Öğretmenin Mesleki Nitelikleri	21
2.2.4.2. Öğretmenin Kişisel Nitelikleri	23
2.3. Tutumlar	25
2.3.1. Tutum Kavramı	25
2.3.2. Tutum Öğeleri	26
2.3.3. Tutumların Özellikleri	27
2.3.4. Öğretmen Tutumları	28
2.3.4.1. Demokratik Öğretmen Tutumları	28
2.3.4.2. Otoriter Öğretmen Tutumları	29
2.3.4.3. İlgisiz Öğretmen Tutumları	30
2.3.5. Tutumların Ölçülmesi	30
2.4. İlgili Araştırmalar	32
2.4.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	32
2.4.2 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	34

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM	35
3.1. Araştırma Modeli	35
3.2. Evren ve Örneklem	35
3.3. Veri Toplama Araçları	37
3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	41

BÖLÜM 4

4. BULGULAR	42
4.1. Frekanslar	42
4.1.1.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Frekansları	42
4.1.2.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Üniversiteye Göre Frekansları....	42
4.1.3.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Frekansları	43
4.1.4.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Frekansları.....	43
4.1.5.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Mesleğine Göre Frekansları.....	44
4.1.6.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Mesleğine Göre Frekansları	45
4.1.7.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Frekansları.....	46
4.2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlar ile İlgili Bulgular	46
4.2.1.Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyleri.....	46
4.2.2.Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ile bu mesleği tercih etmelerinde etkili olan faktörler ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişki	46
4.2.3.Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının	

cinsiyete göre farklılaşma bulguları.....	47
4.2.4.Sınıf öğretmeni adayların, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, mezun oldukları lise türüne göre farklılaşma bulguları	48
4.2.5.Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, anne ve baba mesleğinin öğretmen olması durumuna göre farklılaşma bulguları.....	49
4.2.6. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, ailelerinin gelir düzeyine göre farklılaşma bulguları	51
4.2.7.Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılaşma bulguları	51
4.3. Öğretmenlik Mesleğinin Tercih Nedenleri ile İlgili Bulgular	52
4.3.1.Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin cinsiyete göre farklılaşma bulguları	52
4.3.2.Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin, mezun olunan lise türüne göre farklılaşma bulguları	53
4.3.3.Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin anne ve baba mesleğinin öğretmenlik oluşuna göre farklılaşma bulguları	55
4.3.4.Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde olan faktörlerin ailenin gelir düzeyine göre farklılaşma bulguları.....	58

BÖLÜM 5

5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	61
5.1. Sonuçlar ve Tartışma	61
5.2. Öneriler	69
KAYNAKÇA	71
EKLER	77
EK 1: Kişisel Bilgi Formu	77
EK 2: Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği	79
EK 3: Öğretmenlik Mesleği Tercih Nedenleri Ölçeği	81
ÖZGEÇMİŞ	83
ÖZET	84
ABSTRACT	85

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2008-2009 akademik yılında öğrenim gören öğrencilerin sınıflara göre dağılımları	36
Tablo 2: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2008-2009 akademik yılında öğrenim gören öğrencilerin sınıflara göre dağılımları	36
Tablo 3: Örneklem grubunun okuduğu üniversite ve devam ettikleri sınıfa göre dağılımı	37
Tablo 4: Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler güvenilirlik analizi sonuçları.....	40
Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Frekansları	42
Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Üniversiteye Göre Frekansları	43
Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Frekansları.....	43
Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Frekansları	43
Tablo 9: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Mesleğine Göre Frekansları.....	44
Tablo 10: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Mesleğine Göre Frekansları.....	45
Tablo 11: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Frekansları	45
Tablo 12: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Düzeyleri	46
Tablo 13: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanları ile Tercih Puanları Arasındaki İlişki.....	46
Tablo 14: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu	48
Tablo 15: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Farklılaşma Durumu	48
Tablo 16: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Anne Mesleğinin Öğretmen Olmasına Göre Farklılaşma Durumu	49
Tablo 17: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Baba Mesleğinin Öğretmen Olmasına Göre Farklılaşma Durumu	50
Tablo 18: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu	51

Tablo 19: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Devam Ettikleri Sınıfa Göre Farklılaşma Durumu.....	51
Tablo 20: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu	52
Tablo 21: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Mezun Oldukları Lise Türlerine Göre Farklılaşma Durumu	53
Tablo 22: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Mesleğinin Öğretmen Olması Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Karşılaştırılması	55
Tablo 23: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Mesleğinin Öğretmen Olması Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Karşılaştırılması	57
Tablo 24: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Öğretmenlik Mesleğini seçmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Karşılaştırılması.....	58
Tablo 25: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Öğretmenlik Mesleğini Seçmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Karşılaştırılması LSD Testi Sonuçları	59

ÖNSÖZ

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerindeki en önemli gösterge kuşkusuz eğitimidir. Her alanda çağın gereklerine paralel bir şekilde eğitilmiş bireylerle, ülkemizi çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırmak Ulu Önder Atatürk'ün bizlere bıraktığı en önemli vasiyettir. Bu hedefi gerçekleştirebilmek için öğretmenlerin büyük bir özveri ile gelecek nesilleri yetiştirmeleri gerekmektedir.

Öğretmenlik mesleği herkesin kolaylıkla yapamayacağı, insani değerleri yüksek, sabırlı, öğretmeyi, öğrenmeyi ve çocukları seven bireylerin tercih edebileceği bir meslektir. Bu açıdan değerlendirildiğinde öğretmenlik mesleğine yönelecek olan adayların kişiliklerinin meslekle uyumlu olması, mesleği bilinçli bir şekilde ve isteyerek seçmeleri, öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlar geliştirebilmelerinde büyük önem taşımaktadır. Bu mesleği bilinçli bir şekilde seçen ve severek yapan öğretmenlerin, kendisini ifade edebilen, geleceğe umutla bakan, özgürlükçü, demokratik ve yenilikçi kuşaklar yetiştirebilmesi beklenmektedir.

Bu çalışmada, tezin ortaya çıkması sürecinde moral ve desteğini üzerimden eksik etmeyerek, büyük bir sabır ve sevgiyle yol gösteren, yanımda olan değerli hocam, danışmanım Yrd. Doç. Dr. Neşe ASLAN'a ve araştırma verilerinin analizinde, beni kırmayarak her türlü sorumu yanıtlayan, yardımcı olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Hakan ATILGAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca desteklerini ve sabırlarını benden bir an olsun esirgemeyen sevgili ailem Gülsen, Yaşar ve Emel DAĞ'a, teknik ve manevi destekleri nedeniyle çok değerli arkadaşlarım Gürkan ÖRÜN, Atakan KILINÇ ve Derya GÖKSU'ya ayrıca araştırmama katılım gösteren tüm öğretmen adaylarına teşekkürü bir borç bilirim.

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde, çalışmaya temel oluşturan problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi ile araştırma problemlerine yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Meslek, bireyin yaşamı boyunca mutluluk, doyum, özgürlük, kendini gerçekleştirme gibi ihtiyaçların karşılanması ve yaşam felsefesinin oluşmasında önemli bir etmendir. Meslek sayesinde birey kendi sınırlarını aşar ve evrenselleşebilir. Bireyin öz yapısına uygun olmayan bir alana yönelmesi, onun gelişimini engelleyici bir etkiye sahiptir, ayrıca böyle bir durum psikolojik doyumsuzluk ve rahatsızlığa sebep olabilir (Altıntaş, 1999).

Toplumun şekillenmesinde etkin bir rol oynamaları bakımından, öğretmenlerin, yaptıkları işin gereklerini yerine getirebilecek bir takım tutum ve davranışlara sahip olmaları beklenmektedir. Böylesine özveri gerektiren bir alanda çalışabilmek için, bu meslekle uyumlu bir kişiliğe sahip olmaları, yapacakları işten doyuma ulaşmaları, öğrenmeyi ve öğretmeyi sevmeleri ve bu işi yapıyor olmaktan dolayı mutlu olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde, kişinin mutluluk, doyum ve kendini gerçekleştirme gibi ihtiyaçları karşılanamaz ve bu sebeplerle meslekte başarılı olması beklenemez.

Bu bağlamda öğretmenlik mesleği, eğitim sektörü ile ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan akademik çalışma ve mesleki formasyon gerektiren, profesyonel statüde bir uğraşı alanıdır (Erden, 2005). Öğretmenlik tüm ülkelerde yaygın olarak görülen mesleklerden biridir: Öğretmenler bir ülkenin 6-18 yaş grubundaki tüm çocuk ve gençlerin eğitiminden sorumludur. Ülkemizde ortalama 30-60 öğrenciye bir öğretmen düşmekte ve her geçen gün öğretmen ihtiyacımız da o oranda artmaktadır. Öğretmenlik mesleğini daha çok toplumun alt sınıflarından gelen bireyler seçmektedir.

Birçok ülkede öğretmenler orta ve alt gelir gruplarının ailelerinden gelmektedir (Erden 1998; Ada ve Ünal, 1999).

Bilindiği gibi öğretmenlik bilgi, beceri gibi bilişsel alan yeterlilikleri gerektirmesinin yanı sıra tutum ve davranış gibi duyuşsal alan yeterlikleri de gerektiren bir meslektir. Öğretmen adaylarının meslekle ilgili değer ve tutum kazanmaları en az bilgi kadar gereklidir. Araştırmalar bize öğrencinin, öğretmenin tutum ve davranışlarından etkilendiğini göstermektedir. Öğretmenin düşünsel tutumu, duygusal tepkileri, çeşitli alışkanlıkları ve bunları kapsayan kişiliği öğrenciyi etkilemektedir. Çoğu zaman öğrenci, öğretmenin anlattığı konudan çok, konuya yaklaşımından ve olayları yorumlama biçiminden etkilenmektedir (Varış, 1998) . Bu açıdan değerlendirildiğinde öğretmenin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu onun mesleğindeki davranışlarının en güçlü belirleyicilerinden birisini yani “öğretmenlik meslek anlayışını” yansıtacaktır. Öyleyse öğretmenlerin gerek öğrencilik yıllarındaki öğrenme yaşantıları, gerekse meslek yaşamları boyunca edindikleri deneyimlerle, kendi meslek anlayışlarını oluşturdukları söylenebilir (Can, 1987).

Ülkemizde yapılan araştırmalar, öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerin anne ve babalarının büyük bir kısmının eğitim düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir (Çelenk, 1998). Bu ailelerin çocuklarının öğretmenlik mesleğini seçmesinin değişik nedenleri olabilir. Ancak elde edilen verileri, bu ailelerin, en azından öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu biçiminde yorumlamak mümkündür; çünkü eğitim düzeyi düşük ailelerin genellikle gelir düzeyleri de düşük olduğundan öğretmenlik mesleği bu ailelerin çocuklarının yukarıya doğru toplumsal hareketliliğini arttırabilmektedir. Oysa eğitim ve gelir düzeyi yüksek aileler, çocuklarının sosyal statüsünü düşüreceği ya da değiştirmeyeceği için çocuklarının öğretmen olmasını istemeyebilirler (Erden, 1995).

Yapılan araştırmalar gösteriyor ki, öğretmenlik mesleği maddi imkanlar ve sosyal statüsü bakımından, genellikle alt ve orta sınıf tarafından kabul gören bir meslek olup anne ve babanın öğretmen olması da çocukların meslek seçiminde etkilidir. Bu çalışmamızla elde edilmek istenen, öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine

yönelmelerini sağlayan etkenlerin, öğretmenlik tutumlarına etki edip etmediğini ortaya çıkarmaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında ilişki olup olmadığını saptamak ve sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörleri cinsiyet, mezun olunan lise türü, anne ve baba mesleğinin öğretmenlik oluşu ile ailenin gelir düzeyine göre incelemektir.

1.3 Araştırmanın Önemi

Öğretmenlerin, ulus devlet çıkarlarını koruyup kollayacak, kültür aktarımını gerçekleştirerek yeni nesillerin şekillenmesini sağlayacak bireyler oldukları göz önünde bulundurulduğunda, mesleğe yönelik tutum ve davranışlarının oldukça önemli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, onların ilerideki meslek hayatlarında nasıl birer öğretmen olacaklarına ışık tutmaktadır. Bir öğretmen adayının mesleğe yönelik tutumlarında, bu mesleğe yönelmesini sağlayan faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir.

Bu bağlamda, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmek ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin bazı değişkenler açısından incelenmesi önemli görülmüştür.

1.4. Problem Cümlesi

Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır ve ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, bazı değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?

1.5. Alt Problemler

1. Sınıf öğretmeni adayları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlara ne ölçüde sahiptirler?
2. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu mesleği tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında bir ilişki var mıdır?
3. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, cinsiyete göre farklılaşıyor mu?
4. Sınıf öğretmeni adayların, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mezun olunan lise türüne göre farklılaşıyor mu?
5. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, anne ve baba mesleğinin öğretmenlik oluşuna göre farklılaşıyor mu?
6. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, ailelerinin gelir düzeyine göre farklılaşıyor mu?
7. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılaşıyor mu?
8. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, cinsiyete göre farklılaşıyor mu?
9. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, mezun olunan lise türüne göre farklılaşıyor mu?
10. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, anne ve baba mesleğinin öğretmenlik oluşuna göre farklılaşıyor mu?
11. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, ailenin gelir düzeyine göre farklılaşıyor mu?

1.6. Sayıtlar

Bu araştırmada deneklerin anket ve ölçeklere verdikleri cevapların, onların gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayımından(sayıltısından) hareket edilmiştir.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. 2008-2009 öğretim yılı ile
2. İzmir ili ile
3. İlköğretim sınıf öğretmeni adayları ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, meslek ve meslek seçimi, öğretmenlik mesleği, öğretmenlik tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ile ilgili kuramsal bilgi ve yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Meslek ve Meslek Seçimi

Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğünde meslek; 'Bir kimsenin kendi geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş', şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu,2005). Meslek kimlikle ilişkilidir ve kimliğin önemli kaynaklarından biridir. Seçilen meslek ile kişisel özellikler arasında bir uyum yoksa önemli sorunlarının ortaya çıkması söz konusu olabilir (Rubinton, 1980). Polly ve Jimmy (2002), meslek seçimi konusunda çalışan uzmanların, bireyin mesleğini, alınan bir anlık gelişmiş güzel kararlar sonucu değil, hayatı boyunca oluşan ve gelişen, geri dönülmez olan davranış örüntüleri yoluyla seçtiğini belirtmektedir (Polly & Jimmy, 2002).

Bireyin meslek seçiminde kendi ilgi, istek ve kişilik özelliklerini göz önünde bulundurması, seçeceği mesleğe yalnızca maddi anlamlar yüklememesi, aksi takdirde karşılaşılabileceği pek çok psikolojik ve sosyolojik sorunun en başından önlenmesine olanak tanır. Bordin (1943)' e göre, birey meslek seçerken, kendisiyle ilgili değerlendirmeleri sonucunda aldığı kararlara göre bir mesleğe yönelir ya da o mesleği reddeder. Super(1963)' a göre ise meslek seçimi bireyin benlik kavramını, bir meslek adı ile ifade etme biçimidir. Bu bağlamda meslek seçimini, bireyin kişiliğinin dışı

vurumu ya da kendini ifade etme biçimi olarak açıklamak mümkündür. Hoppock'a göre, bir kimsenin seçtiği meslek onun işinde başarılı olup olamayacağı yanında, ileride iş bulup bulamayacağını, nerede oturup kiminle evleneceğini ve kimlerle etkileşimde bulunacağını belirler ve ayrıca meslek, kişinin değer yargılarını, dünya görüşünü, günlük yaşama tarzını ve alışkanlıklarını belli bir biçime sokan etkilere de sahiptir. Kişinin hayatına böylesine çok yönlü etkileri olan bir çalışma alanının seçilmesi, günümüzde giderek güçleşen ve karmaşıklaşan bir olay hâline gelmiştir. Bunun en önemli nedeni, seçeneklerin çok artmış olmasıdır (Hoppock, Akt: Yıldız Kuzgun).

Meslek seçimi üzerine yapılan araştırmalar, yüksek okul ve kolej öğrencilerinin gerçek beklenti düzeyi, ölçülmüş zeka, algılanan rolleri başarıma yeteneğinin kestirimi değişkenlerinin yanı sıra; aile değerleri, ailenin sosyo – ekonomik statüsü, anne - baba ve ya öğretmenden teşvik almanın da meslek seçimini etkilediğini ortaya koymaktadır (Slocum, 1974).

Sağlıklı toplumlar, sağlıklı bireylerden meydana gelir. Bireyin fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklı olabilmesi; tercih ettiği meslek ile sosyo-ekonomik ve kültürel alandaki tüm ihtiyaçlarını karşılaması, bunun yanı sıra mesleğinden doyum sağlayarak, kendini gerçekleştirme ile mümkündür. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğini seçen bireylerin kişisel özelliklerinin bu mesleğe uyumlu olması gerekir. Bireyler meslek seçimleriyle bireysel var oluşları arasında anlamlı ilişki kurarlar. Bir bakıma meslek seçimi ile bireysel var oluşlarını gerçekleştirilmeye çalışırlar (Shaffers, 1997).

2.1.1. Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler

Meslek seçim sürecinde, bireyin tüm yaşantıları, kişilik özellikleri, deneyimleri, ilgi duyduğu alanlar ve geleceğe yönelik planları önemli rol oynamaktadır. Bireyin meslek seçimi ve kariyer gelişimini etkileyen etmenler incelendiğinde ön plana çıkan unsurları şöyle sıralamak mümkündür:

Yetenekler: Ackerman (2004) 'a göre, bireyin sahip olduğu yetenekler, meslek seçiminde önemli bir rol oynar. Yetenekler, doğuştan getirilen ve çevresel yaşantılara dayalı olarak geliştirilen becerilerdir. Yetenekler, genel ve özel olarak ikiye ayrılmaktadır. Bireyin öğrenebilme gücü genel, özel bir alana ilişkin eğilim ve becerisi

ise özel yetenek olarak tanımlanmaktadır. Yetenek, bilgi kazanma becerisi olarak açıklanırsa, mesleki rollerin tanımlanmasında ölçüt olarak kullanılabilir.

Kişilik: İnsanların öğrenme yaşantıları ile mesleki kişilik tipleri arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu savunan Zhang (2004) ise, bireylerin kişisel gelişim sürecinin, mesleki kişilik tipleri ile birlikte bütünsel bir yapı sergilediğini savunmaktadır.

İlgiler: Gati ve Givon (1993), genel ve mesleki ilgilerin gelişimi üzerinde; aile, okul, arkadaş ve yakın çevrenin etkili olduğunu öne sürmektedir. Bu bağlamda ilgiler ve beceriler meslek seçimini önemli düzeyde belirlemektedir. (Tracey & Hopkins, 2001).

Öz yeterlilik: Öz kavramı bireyin kendini algılama biçimi olarak tanımlanır ve belli bir gelişim sürecine dayalı olarak olgunlaşır. Mesleği algılamada temel bir işleve sahip olan öz kavramı, bireyin mesleki ilgi ve tutumlarıyla ilişkilidir. Mesleki ilgiler ile öz yeterlik inançları arasında da ilişki vardır (Nauta, Kahn, Angell, & Contarelli, 2002). İlgiler öz yeterliğin gelişimi üzerinde etkilidir. Güçlü öz yeterlik inançları eyleme yönelme eğilimlerini artırır. Mesleki ilgiler zaman içinde öz yeterlik beklentilerinin bir parçası olarak gelişir (Lent, Brown & Hackett, 1994).

Değerler: Meslek seçimi üzerinde bazı toplumsal ve kültürel değer yargılarının etkisi vardır. Eğitim olanakları, çevresel yaşantılar, maaş, saygınlık, bağımsız iş yapabilme, başkalarına yardıma dönük tutumlar, güvenlik, liderlik gibi unsurlar bu değer kaynaklarından bazılarıdır. Ülkemizde yapılan bazı araştırmalarla, öğretmenlik mesleğinin seçilmesinde, mesleğe ilişkin olumlu tutumların, cinsiyetin, anne-baba görüşlerinin, başarının, öğretmenlerin ve sosyo-ekonomik gelir düzeyinin anlamlı katkı sağladıkları tespit edilmiştir (Çeliköz, 2004). Ekonomik durumla ilgili benzer tercihleri farklı ülkelerde de gözlemleyebilme olanağı vardır (Zemblays, & Papanastasiou, 2004).

Süper'e göre ise meslek seçimini etkileyen başlıca faktörler şöyledir (Kepçeoğlu, 1997):

1.Biyolojik Etmenler: Bireyin fiziksel özellikleri, cinsiyet, beden yapısı, görme ve işitme durumu v.b.

2.Sosyolojik Etmenler: Duyguları, değerleri, aile ile ilişkileri, bağlı olduğu arkadaş çevresinin beklentileri ve baskıları, ailenin sosyal düzeyi, yakın ilişki kurulan öteki kişiler.

3.Psikolojik ya da Kişisel Etmenler: Bireyin ihtiyaçları, duyguları, tutumları, değerleri, ilgileri ve yetenekleri.

4.Ekonomik Etmenler: Ailenin ekonomik düzeyi, çevrenin ya da ülkenin genel ekonomik durumu, otomasyon ve teknik gelişmeler, bunların toplumun insan ihtiyacı üzerindeki etkileri.

5.Politik Etmenler: Mesleğe girme olanakları, iş bulma olanakları, değişik eğitim ve yetişme fırsatları, v.b.

6.Şans ile İlgili Etmenler: Doğal afetler, iş ve işyerlerini etkileyen beklenmedik olaylar, iç ve dış savaşlar, v.b. (Kepçeoğlu, 1997).

2.1.2. Mesleki Gelişim Kuramları

2.1.2.1. Isaacson ve Mesleki Gelişim Kuramı

Isaacson mesleki gelişimi bir süreç olarak görmekte ve bu gelişimsel süreci beş aşamada incelemektedir. Bu süreçler (Yeşilyaprak, 2000) :

1. Uyanış ve Farkında Olma (Awareness): Bu dönem çocukta meslek bilincinin oluşmaya başladığı dönemdir. Okul öncesi dönemden başlayarak ilköğretim birinci kademe dönemini kapsar (5 - 12 yaş arası). Çocuk bu dönemde, çevresindeki insanların farklı uğraşları olduğunu anlar. İlkokulun son yıllarına doğru ise kendisi ve diğer insanlar arasında ilgiler, yetenekler, amaçlar ve motivasyon yönünden çeşitli farklılık ve benzerliklerin olduğunu kavramaya başlar.

2. Meslekleri Keşfetme ve Araştırma (Exploration): Bu dönem ilköğretim ikinci kademe yılları olan 12-15 yaşlarını kapsar. Çocuk bu dönemde kişilerin ve mesleklerin ortak olan yönleri ve farklı nitelikleri üzerinde daha çok bilgi sahibi olmaya, yeni

yönleri keşfetmeye ve anlamaya başlar. Meslekleri keşfetme, inceleme ve araştırma dönemi bir bakıma pek çok kişi için ömür boyu sürer.

3. Karar Verme (Decision Making): Gencin lise yıllarını, 15-18 yaşlarını kapsayan bu dönemde birey artık kendisi ve meslekler hakkında oluşturduğu algılara dayanarak, bilgileri değerlendirir, eşleştirmeye, birbirine uydurmaya ve geleceğine ilişkin idealler oluşturmaya başlar. Bu ideal ve düşünceler başlangıçta geçici olabilir ancak giderek daha açık ve temel bir plan yapmaya başlar ve genç mesleki kararını oluşturur.

4. Hazırlık (Preparation): 18-23 yaşları arasında kapsayan bu dönemde birey, seçtiği alan, okul veya yaptığı etkinliklerle mesleğe hazırlanmaya başlar. Meslekle ilgili beceriler geliştirmeye, bilgi birikimi oluşturmaya ve o alanda mesleki tutumlar geliştirerek mesleği icra etmeye hazır duruma gelir. Aynı zamanda o meslek alanında iş araştırmaya başlar ve hazırlık dönemini uzatarak sürdürebilir.

5. İşe Yerleştirme (Employment): Bireyin iş dünyasında yerini alarak çalışmaya başladığı dönemdir. Bu dönemde birey kazandığı bilgi ve becerileri uygulama alanına koyar. Mesleği icra ederken bir yandan da mesleki gelişimi sürdürür.

2.1.2.2. Ginzberg ve Mesleki Gelişim Kuramı

Ginzberg ve Arkadaşları (1951) meslek seçimi konusunu bir gelişimsel süreç olarak almakta ve bu süreci dönemler halinde incelemektedir.

Meslekî karar verme süreci 5-11 yaşları arasında fantezi seçim dönemi, 11-17 yaşları arasında deneme (geçici seçim) dönemi ve 17 yaşlarından başlayarak gerçekçi seçim dönemi olmak üzere üç dönem olarak incelenmekte; her dönemi kendi içinde birbirine bağlı alt basamaklara bölmektedir (Kepçeoğlu,1997).

Fantezi dönemde meslek seçimi, oyunlarla ön plana çıkar. Çünkü bu yaş çocuklarının dünyayı algılama biçimi oyunlardan ibarettir. Geçici seçim döneminde, birey ilgi ve yeteneklerinin farkına vararak daha gerçekçi seçimler yapmaya başlar.

Gerçekçi dönemde ise geçirmiş olduğu tüm yaşantıları, kendi kişilik özelliklerini de göz önünde bulundurarak değerlendirir ve tercihlerini uygulamaya koyar.

Bireyin sürekli olarak kazandığı tecrübeler bir birikim içinde meslek seçimini önemli ölçüde etkilemekte; ayrıca, seçim sürecinin kendisi bütün etmenleri uzlaştırıcı bir nitelik taşımaktadır (Kepçeoğlu, 1997).

2.1.2.3. Hoppock ve Mesleki Gelişim Kuramı

Hoppock'un kuramına (1963) göre;

1) Bireyler bilinçli ya da bilinçsiz oldukları bazı duygusal ihtiyaçlarını ve değerlerini doyurmak amacı ile bir meslek seçerler.

2) Seçilen meslek bireyin kendi ihtiyaçlarını en iyi karşılayacağını sandığı bir meslektir.

3) İster belirgin olarak algılsın ister bireyi yöneldiği davranışlara bakılarak sadece hissedilebilir düzeyde olsun, bireyin bütün ihtiyaçları onun meslek seçimini etkiler.

4) Bireyin ihtiyaçları ve bu ihtiyaçların doyurulma düzeyi sürekli değişiklik gösterdikçe ve birey ihtiyaçlarını daha iyi karşılayacak yeni meslekler hakkında bilgi edindikçe, bireyin meslek seçimi de sürekli değişiklik gösterir (Kepçeoğlu, 1997).

2.1.2.4. Roe ve Mesleki Gelişim Kuramı

Roe'nun yaklaşımı, ihtiyaçlar kuramı olarak da bilinir. Bu kuram, erken yaşlardaki çocuk ebeveyn ilişkisinin, çevresel yaşantıların ve genetik faktörlerin bir araya gelerek, bireyin temel ihtiyaçlarını oluşturduğunu vurgulamaktadır.

Roe, meslek seçimine göre çocukluk yaşantılarını incelerken özellikle, anne-babaların, çocuklarına karşı tutumlarını esas belirleyici olarak almış ve anne-baba ile çocuk ilişkilerinin çocuğun tercih etmeyeceği farklı mesleki seçimlere neden olduğunu ileri sürmüştür. Ona göre anne-baba tutumları özellikle 3 boyutta incelenmektedir (Akt: Yeşilyaprak, Göngör ve Kurç, 1998) :

1. Çocuğun üzerine aşırı derecede düşme
2. Çocuğa soğuk davranma
3. Çocuğu kabul etme

2.1.2.5. Holland ve Mesleki Gelişim Kuramı

Holland'ın mesleki gelişim kuramına göre, kişilik dinamiği ile mesleklerin yaratıldığı çevre veya mesleklerin gerektirdiği faaliyetler arasında ilişki vardır. Meslek seçimi kişiliğin yansımasıdır. Altı tip kişilik ve altı tip meslek grubu vardır (Yeşilyaprak ve diğerleri, 1998). Aşağıda bu kişilik tipleri ve açıklamalarla birlikte paralel bir biçimde meslek tiplerinin tasvirlerine yer verilmiştir.

- 1- Gerçekçi tipler:** Genelde atak, saldırgan, motor fonksiyonları gösteren işlerde başarılı, sabırlı ve hoş görülürler. Açık havada bulunmaktan keyif alırlarken, soyut kavramlardan hoşlanmazlar ve ilgileri mekanik alanlarda yoğunlaşır.
- 2- Aydın tipler:** Yapmaktan çok düşünmeyi tercih ederler. Soyut kavramlardan hoşlanan, bağımsız, alçak gönüllü, kendilerini sorgulayan, sabırlı ve ısrarcı kişilerdir.
- 3- Sosyal tip:** Diğer insanlarla bir arada olmaktan hoşlanan, ikna etme ve zihinsel yetenekleri yüksek, insanları ve kendilerini anlamaya çalışan kişilerdir.
- 4- Gelenekçi tip:** Emir alıp vermekten hoşlanırlar. Statü sahibi olmayı ve çevrede iyi izlenim bırakmayı isterler.
- 5- Girişimci tip:** İnsanlarla ilişki halinde olmayı seven, dış görünüşe önem veren, meraklı kişilerdir. Konuşma ve ikna yetenekleri ön plandadır.
- 6- Artistik tip:** Estetik faaliyetlerle ilgilidirler. Alçak gönüllülük, kararsızlık ve bağımsızlık niteliklerine sahiptirler. Sosyal ilişkileri fazla olmayan, hayal gücü gelişmiş insanlardır.

Holland'ın mesleki gelişim kuramının 4 temel varsayımı vardır:

1. Bireyler, taşıdıkları kişilik özellikleri dikkate alındığında, altı kişilik tipinden birine yerleştirilebilir.
2. Altı kişilik karşılığı olan, altı tür meslek vardır.
3. İnsanlar sahip oldukları beceri, yetenek, tutum ve değerleri kullanmalarına olanak sağlayacak çevreleri ararlar.
4. Bireyin meslek seçimi; davranışı, kişilik tipi ve çevresinin özellikleri arasındaki etkileşimi belirler(Yeşilyaprak ve diğerleri, 1998).

2.1.2.6. Super ve Mesleki Gelişim Kuramı

Super'e göre (1957), meslekî gelişim devamlı bir süreç, meslek seçimi ise bir sentez yapma işidir. Bu da öğrenme ile yakından ilgilidir. Bireyin meslekî gelişimi birey ile çevresi arasındaki sıkı bir etkileşimin ürünü olarak ortaya çıkar. Birey ile çevre arasındaki bu etkileşim süreklidir; ancak, birey her zaman bu etkileşimin bilincinde olmayabilir. Super'e göre bireyin meslek modeli ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, bireyin zihinsel gücü, kişilik özellikleri ve karşılaştığı fırsatlarla belirgin bir biçim alır. On ayrı önermeden oluşan bu mesleki gelişim kuramında, özetle, bireylerin meslekî gelişimlerinde onların yetenek, ilgi ve benlik tasarımlarının önemli bir yerinin olduğu; meslekî gelişimin türlü dönemlerden geçerek zamanla ve yeni yaşantılarla değiştiği; meslekî seçimde ayrıca ailenin ekonomik düzeyinin ve bireyin karşılaştığı fırsatların ve birey ile çevresi arasındaki etkileşimin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Akt: Kepçeoğlu,1997).

Genel gelişimin önemli yaşam dönemleri olduğu gibi, mesleki gelişiminde her biri belli özellikler tarafından tanımlanan mesleki yaşam dönemlerine bölünmüştür. Super'e göre 14-35 yaş arası mesleki gelişim görevleri şunlardır (Çakır,2006) :

1. Bir mesleki tercihi billurlaştırma,
2. Bir mesleki tercihi sınırlandırarak belirleme,
3. Bir mesleki tercihi uygulamaya koyma,
4. Bir meslekte yerleşme,
5. Meslekteki durumu sağlamaştırarak ilerlemedir.

Ortaöğretim öğrencileri araştırma evresinin deneme basamağında (14-17 yaşlar) bulunan öğrencilerdir. Bu dönem öğrencileri Süper ve Overstreet tarafından belirlenen "Bir mesleki tercihi billurlaştırma" mesleki gelişim görevine ilişkin mesleki tutum ve davranışları yerine getirmek durumundadırlar. Bu döneme ait mesleki tutum ve davranışlar şunlardır (Çakır,2006) :

1. Bir mesleki tercihi billurlaştırma gereğinin farkında olma,
2. Meslek seçiminde göz önüne alınacak faktörlerin farkında olma,
3. Meslek seçiminde hedefleri etkileyebilecek faktörlerin farkında olma,
4. Meslek seçiminde şimdi ve gelecek arasındaki ilişkinin farkında olma,
5. Tercih edilen meslekle ilgili bilgi edinme,
6. Tercih edilen mesleği planlama,
7. ilgi ve değerleri farklılaştırma,
8. Meslek seçiminde kaynakları kullanmadır.

2.2. Meslek Olarak Öğretmenlik

‘ Okullarda öğretim vazifesinin güvenilebilir ellere teslimini, memleket evladının, o vazifeyi kendine hem bir meslek, hem bir ideal sayacak üstün ve saygıdeğer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini sağlamak için, öğretmenlik, diğer serbest ve yüksek meslekler gibi, derece ve ilerlemeye ve her halde refah sağlamaya uygun bir meslek haline getirilmelidir. Dünyanın her tarafında öğretmenler insan toplumunun en fedakar ve saygıdeğer unsurlarıdır. ’

M .K. ATATÜRK

Yukarıda Ulu Önder Atatürk’ ün de belirtmiş olduğu gibi öğretmenlik mesleği, ulusların gelişip kalkınması ve yüksek bir medeniyet oluşturabilmesinde son derece önemli bir yere sahiptir.

En küçük sosyal topluluk olarak nitelendirilen ailede dünyaya gözlerini açan birey, ilk çocukluk döneminden itibaren aile ve yakın çevresiyle etkileşime geçerek öğrenmeye başlar. Çocuk için, öğrenmenin devamı niteliğinde görülen okul büyük önem taşımaktadır. Değişen dünya düzeni, yeni sosyo-ekonomik, kültürel ve küresel değerler çerçevesinde okula ve dolayısıyla öğretmene yüklenen anlam ve sorumluluk büyük bir hızla değişmekte ve gelişmektedir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleği giderek önem kazanmakta, ezbere dayalı öğretim, klasik yöntemler kullanan öğretmen ve öğretim tekniklerinin yerini, öğrenciye rehber olan, öğrencilerine düşünmeyi ve yorum yapabilmeyi öğretebilen, teknolojik gelişmeleri takip ederek en yeni öğretim materyallerini kullanan ve geliştirebilen öğretmen almaktadır.

Günümüzde öğretmenlik mesleği, eğitim sektörü ile ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan akademik çalışma ve mesleki formasyonu gerektiren, profesyonel statüde bir uğraşı alanıdır (Hacıoğlu ve Alkan, 1997).

2.2.1. Öğretmenliğin Meslekleşme Koşulları

Bir uğraşın meslek olarak kabul edilebilmesinin belirli standartları vardır. Alanında uzman, bu konuya ilişkin bilgi ve becerileri olan kişilerin yaptıkları iş, meslek olarak tanımlanmaktadır. Profesyonel her meslekte olduğu gibi, öğretmenlik mesleğinin de bir takım meslekleşme koşulları vardır. Aslan (2003) 'a göre öğretmenliğin meslekleşme koşulları aşağıda başlıklar halinde sunulmuştur.

- **Uzmanlık bilgisi- örgün öğretimden geçme:** Bir meslek sahibine başvurulduğunda, o kişinin belli bir alana ilişkin bilgi ve becerileri olduğu, başvuran kişinin de bu bilgi ve becerilerden yararlanmak istediği düşünülür. Her meslekte olduğu gibi öğretmen de mesleği ile ilgili bilgi sahibi olmak için öğretmenlik bilgisi veren bir eğitim sürecinden geçmek durumundadır.
- **Giriş denetimi:** Eğitim görülen meslek alanında uzman olup olunmadığı yani bilgi ve yetismeye göre mesleğe giriş denetlenir. Hemen her ülkede olduğu gibi ülkemizde de mesleğe giriş koşulları devlet tarafından hazırlanır ve denetlenir.
- **Meslek ahlakı:** Bir mesleği uygulayanın sadece o mesleğin gerektirdiği formasyonu almış olması yeterli değildir. Çünkü her mesleğin yerine getirilmesi sürecinde bazı yasal, geleneksel ve etik kurallar da vardır. Yani meslek sahibinin çalıştığı alanın gereklerini yerine getirmesi bakımından yeterli ve güvenilir olması gerekir. Bu nedenle birçok mesleğe girişte mesleğin ilkelerine uyum gösterilmesi konusunda yemin törenleri düzenlenir.
- **Çalışma özgürlüğü:** Bir mesleğin gereklerine uygun bir şekilde yerine getirilebilmesi o meslekteki kişinin özgürce bildiklerini sunabilmesine bağlıdır.
- **Meslek kuruluşları:** Her mesleğin kendine özgü özellikleri, kuralları ve uygulanma biçimleri vardır. Dolayısıyla her mesleğin kendine özgü güçlükleri ya da sorunları olabilir. Öyle ise her mesleğin, kendi üyelerinin çalışma koşullarını olumlu kılmak için bir takım uğraşlar vermeleri, bunun için de örgütlenmeleri ve güçlerini birleştirmeleri söz konusudur. Bu örgütlere meslek kuruluşları adı

verilmektedir. Öğretmenlik de bir meslek olduğuna göre, böyle örgütlenmeler, yani bir meslek kuruluşunun çatısı altında bütünleşmeler, öğretmenler için de gereklidir.

- **Hizmet koşulları:** Hizmet koşullarının düzenli, rahat ve mesleğin verimini artırıcı olması o meslekte çalışanları mutlu kılmanın yanı sıra pek çok toplumsal yarara da olanak tanır. Bu nedenle hemen her meslek kuruluşu, hizmet koşullarının düzeltilmesi ve geliştirilmesi çabalarında bulunur. Hizmetin verimli olabilmesi için gerekli koşullar şöyle sıralanabilir: Terfi ve ilerleme olanakları, rahat çalışma koşulları, yeterli ücret, diğer tüm sosyal haklar vb. kuşkusuz tüm bu koşulların sağlanması öğretmenlik mesleğinde çalışanlar için de gereklidir.
- **Toplumca meslek olarak tanınma:** Bir çalışma alanına meslek denilebilmesi en azından alanın sunduğu hizmetlerin toplum tarafından bir mesleğin ürünü olarak değerlendirilmesi ile mümkündür. Bir mesleğin toplum nezdindeki saygınlığı, kuşkusuz toplumun ona verdiği maddi ve manevi destekle açıklanabilir.

2.2.2. Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri

Her mesleğin olduğu gibi öğretmenlik mesleğinin de kendine özgü bir takım özellikleri vardır. Erden (2005), öğretmenlik mesleğinin özelliklerini kısaca şöyle özetlemiştir;

1. **Öğretmenlik tüm ülkelerde en yaygın olarak görülen mesleklerden biridir.** Öğretmenlerin bir ülkedeki 6-18 yaş arasındaki tüm çocukların eğitiminden sorumlu oldukları ve ülkenin gelişmişlik düzeyine göre 30-60 öğrenciye bir öğretmen düştüğü göz önünde bulundurulursa, bir ülkenin öğretmen ihtiyacı tahmin edilebilir.
2. **Öğretmenlerin büyük bir kısmı devlet memurudur.** Tüm toplumlarda eğitim, devletin kontrolü altında yürütülür ve ilköğretim hemen hemen tüm ülkelerde parasız ve zorunludur. Bu nedenle öğretmenlik mesleğini yürütenlerin büyük bir kısmı devlet memuru statüsünde çalışmaktadır.
3. **Öğretmenlik mesleğini daha çok toplumun alt sınıflarından gelen bireyler seçmektedir.** Ülkelerin çoğunda öğretmenlerin orta ve alt gelir gruplarının

ailelerinden geldiği belirlenmiştir (Tezcan, 1996). Ülkemizde de bu durumu destekleyen çok sayıda araştırma bulunmaktadır (Çelenk, 1998).

- 4. Öğretmenlik mesleğinin geliri düşüktür.** Diğer mesleklerle karşılaştırıldığında öğretmenlerin gelir düzeylerinin daha düşük olduğu gözlenmektedir (Klassen, 2008). Bunun başlıca nedeni, meslekte çalışanların sayısının fazlalığı ve memur statüsünde olmalarıdır.
- 5. Öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsü çok yüksek değildir.** Öğretmenlerin gelir düzeyinin düşük olması, eğitim verdiği grubun yaşının ve bilgi seviyesinin az olması, mesleğin statüsünü düşürmektedir.
- 6. Mesleği değiştiren ve terk edenlerin oranı yüksektir.** Öğretmen maaşlarının ve mesleğin statüsünün düşük olması, öğretmenleri genellikle başka alanlarda çalışmaya iter. Bu nedenle öğretmenlik mesleğinde alan değiştirme oranı oldukça yüksektir.
- 7. Öğretmenlik mesleğini genelde kadınlar tercih etmektedir.** Yapılan araştırmalar özellikle gelişmiş ülkelerde ve okul öncesi eğitim ile ilköğretim kademelerinde kadın öğretmenlerin daha çok olduğunu göstermektedir (Küçükahmet, 1975).

2.2.3. Öğretmen Yeterlilik Alanları

Öğretmen yeterlikleri öğretmenlerin “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2008: VIII). Yabancı kaynaklarda kullanılan biçimi ile “öğretmenlik mesleği standartları”, öğretmenlerin mesleki özellikleri, bilgi, anlayış ve becerilerini kapsamaktadır (MEB, 2008; Ministry of Education: New Zealand, 1999; NBPTS, 2002; Ministerial Council on Education, 2003; TDA, 2007; The Teaching Council, 2009).

Günümüz koşullarında bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler üzerinde büyük ölçüde görüş birliği sağlanmıştır. Türkiye’deki durumun değerlendirilmesi ile

uluslar arası uygulama örnekleri ve temel kavramsal belgelerin incelenmesine dayalı olarak belirlenen öğretmen yeterlikleri şunlardır (MEB, 2008) :

1. Öğretmenlerin öğrencilerine ve öğrencilerin öğrenmesine adanmış olması.
2. Teknolojik pedagojik alan bilgisi. Öğretim programları ve konu alanı, programın nasıl öğretileceği ve alanın diğer alanlarla ilişkisi, alandaki son gelişmeler, alanın temel kavram, araç ve yapıları, öğretilecek içeriğin teknoloji ile bütünleştirilmesi hakkında bilgili olma.
3. Öğretimi planlama ve uygulama. Öğretimi, alan bilgisi, öğrenciler, toplum ve müfredat amaçlarına ilişkin bilgilere dayalı olarak planlama; öğretim programları bilgisine dayalı olarak konular ve konular dizisi içinde öğrenmeyi ardışık olarak etkili biçimde tasarlama ve uygulama. Öğrencilerin öğrenme yaklaşımların nasıl farklılaştığını anlama ve farklı öğrenciler için uyarlanabilen öğrenme fırsatları oluşturma; farklı yaş ve yetenek gruplarının gelişimi için planlama; bireysel öğrenme potansiyelinin tam olarak geliştirilebilmesi için stratejileri nasıl bireyselleştirebileceğini bilme.
4. Değerlendirme ve izleme. Öğrencilerin entelektüel, sosyal ve fiziksel sürekli gelişimlerini sağlamak için formal ve informal değerlendirme stratejilerini anlama ve kullanma.
5. Öğretme-öğrenme ortamında etkili bir iletişim sağlayabilme ve öğrenci davranışlarını yönetme. Sınıfta aktif öğrenme, işbirliği ve destekleyici etkileşim sağlamak için etkili sözel, sözel olmayan medya iletişim tekniklerine ilişkin bilgileri kullanma. Olumlu bir etkileşim, öğrenmeye aktif katılım ve kişisel motivasyonu teşvik edecek öğrenme ortamı oluşturmak için birey ve grup motivasyonunu anlama ve kullanma.
6. Bireysel ve mesleki gelişimi planlama ve gerçekleştirme. Sürekli olarak kendi uygulamalarını sorgulayarak mesleki gelişimini sağlama; kendi uygulamalarını sistematik olarak düşünme ve deneyimlerinden öğrenme.
7. Diğer öğretmenler, veliler ve okul çalışanları ile işbirliği içinde çalışabilme, takım çalışması ve işbirliği yapabilme. Öğrencilerin öğrenmesini ve gelişimini desteklemek için meslektaşları, veliler ve diğer kurumlarla ilişkiler oluşturma.

8. Mesleki görevleri ve işiyle ilgili mevzuatı bilme ve anlama. Yasal ve etik çerçevede sorumlu ve eleştirel davranabilme.

Yetim ve Göktaş (2004) ise öğretmen yeterlilik alanlarını, genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon yeterlilikleri başlıkları altında toplamışlardır:

2.2.3.1. Genel Kültür

Genel kültür alanı bağımsız bir alan olmayıp öğretmenin eğitim sürecindeki genel kazanımlarının bir bileşkesidir. Genel kültür, öğretmenin mesleğini uygularken bir sorunla karşılaştığında alan bilgisine ve pedagojik formasyon (eğitme-öğretme) becerisine ek olarak bu sorunun çözümüne katkıda bulunan diğer disiplinler arası bilgi ve becerileri kapsamaktadır (Yetim ve Göktaş, 2004).

Öğretmenlerin kendilerini sürekli yenilemeleri gereksinimi, genel kültür alanında sahip oldukları yeterlilikle yakından ilişkilidir. Genel kültür bilgileri, konuların, programda da yer alan günlük hayatla ilişkilendirilerek öğrenciye sunulması ve öğrencilerin güdülenme düzeylerinin yükseltilmesi bakımından oldukça önemlidir.

Genel kültür bilgileri alana ilişkin olay ve olguların açıklanmasında, disiplinler arası ilişkilerin kurulmasında, konunun öğretiminde bütünlük somutluk-soyutluk, yakınlık uzaklık ve güncellik gibi öğretim ilkelerinin yaşama aktarılmasında eğitim-öğretim yeterliliklerinin ayrılmaz bir boyutunu oluşturur (Yetim ve Göktaş, 2004).

2.2.3.2 Özel Alan

Öğretmen, öğreteceği alanın temel kavramlarını, araştırma - inceleme araçlarını ve yapılarını anlar ve alanın bu özellikleriyle öğrenciye anlamlı bir biçimde öğrenme deneyimleri yaratır. Öğretmen, alanına ait bilgilerin, gerçeklerin sabit bir bütünü değil, karmaşık, sürekli ve değişen bir yapıda olduğunu fark eder. Farklı perspektifleri kabul eder ve bilginin nasıl geliştiğini öğrenciye aktarır. Öğrettiği alana yakın ilgi duyar ve günlük hayatla ilişkisini kurar. Sürekli öğrenmeyi alışkanlık hâline getirir ve alanla ilgili

faaliyetlerle, alanın öğretimi konumundaki profesyonel etkinliklere aktif olarak katılır (Yetim ve Göktaş, 2004).

2.2.3.3. Pedagojik Formasyon Yeterlilikleri

Öğretmen, bireysel farklılıkların, içsel ve dışsal motivasyonunun, çalışma ve öğrenme alışkanlıklarının kalıcı ve anlamlı öğrenmede önemli olduğunu bilir ve buna uygun öğrenme deneyimleri oluşturmak için gayret gösterir (MEB, 2002).

Öğretmenin eğitime-öğretme yeterlilikleri; Öğrenciyi tanıma, öğretimi planlama, materyal geliştirme, öğretim yapma, öğretimi yönetme (sınıf yönetimi), ölçme ve değerlendirme, rehberlik yapma, temel becerileri geliştirme, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere hizmet etme, yetişkinleri eğitime, ders dışı etkinliklerde bulunma, kendini geliştirme, okulu geliştirme, okul ve çevre ilişkilerini geliştirme olarak özetlenebilir (M.E.B, 2002).

Öğretmen, öğrencilerini çeşitli özellikleriyle (fiziksel, sosyal, psikolojik, zihinsel ve psikomotor) tanır ve bu özelliklere uygun öğrenme deneyimleri yaratır. Öğrencilerin öğrenme biçimlerindeki farklılıkları anlar ve buna uygun adil öğrenme fırsatları oluşturur. Öğretmen, öğrenmenin nasıl meydana geldiğini, öğrenmenin gelişim düzeyinin öğrenmeyi nasıl etkilediğini ve öğretim sürecinde çeşitli gelişim özelliklerinin nasıl dikkate alınması gerektiğini bilir ve öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıracak öğretim stratejilerini kullanır (Yetim ve Göktaş, 2004).

İdeal öğretmenden beklenen, öncelikle sunacağı konuya hakim olmasıdır. İşlenecek konu hakkında gerekli ve güncel olan tüm bilgilere sahip bir öğretmen, öğrencilerinin konuya ilişkin ön öğrenmelerini de kontrol ettikten sonra, dersi eğlenceli ve merak uyandırıcı bir biçimde sunmalıdır. Güdülenme düzeyleri yüksek olan öğrenciler, derse katılacak, bilgiye kendileri ulaşarak, aktif öğrenmenin sınıf ortamında gerçekleşmesini sağlayacaklardır. Böyle bir dersin işlenebilmesinin ön koşulu ise, öğretmenin alan bilgisinde uzman olmasının yanı sıra, genel kültür ve bilgilerini aktaracak düzeyde pedagojik formasyona sahip olmasıdır.

Öğretmen, öğrenciye kendi kişisel kültürünü değil, eğitim programının amaç ve hedeflerine dönük ve onu gerçekleştirecek nitelik ve nicelikte kültürü vermek zorundadır. Öğretmen öğrencinin beden, ruh ve zihin bakımından büyüyüp gelişmesine yardımcı olmak durumundadır. Öğrenecek olan öğrencinin kendisidir. Öğretmen öğrenciye, öğrenme sürecinde rehberlik yapmakla görevlidir (Bilgen, 1988).

Öğretmen, sınıftaki faaliyetlerin düzenleyicisidir. Amaçları belirler, zamanı iyi kullanmayı plânlar, sınıf güvenliğini sağlar, öğretim araç ve gereçlerini öğrencilerin kullanımına sunar. Bu sebeple öğretmen, genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon kazandırılarak yetiştirilir (Yetim ve Göktaş, 2004).

2.2.4. Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri

Öğretmenin kişilik özellikleri ve örnek karakteri insan yetiştirmede oldukça önemlidir. Öğretim yöntem ve teknikleri ancak öğretmenin bu vasıflarıyla birleştiğinde bir bütünlük ve anlam kazanır. Aileden sonra çocuğun ilk kez tanıştığı ve uzun yıllar içinde bulunduğu sosyal bir topluluk olan sınıfta, öğretmenlerin model kişilikleri, öğrencilerin kişiliklerinin şekillenmesinde merkezi bir önem taşır.

Yukarıda da açıklandığı gibi günümüz bilgi çağının toplumlarında ihtiyaç duyulan öğretmen nitelikleri farklılaşmıştır. Yetim ve Göktaş(2004), öğretmenin mesleki ve kişisel niteliklerini şöyle özetlemiştir:

2.2.4.1. Öğretmenin Mesleki Nitelikleri

- Milletinin milli, ahlâkî, insanî, kültürel ve tarihî değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren,
- İnsan haklarına, millî demokratik, lâik, sosyal ve hukuk devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve gereklerini yerine getiren,
- Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne ve geniş bir dünya görüşüne sahip olan,

- Çocuğun ve gencin biyolojik, psikolojik ve sosyal yapısını ve gelişmesini sağlayıcı çalışmalar yapan,
- Öğrenme ve öğretme yöntem ve tekniklerini konulara göre ve bireysel gelişmeyi gerçekleştirecek biçimde uygulayan,
- Derslerini plânlayan ve uygulayan,
- Ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini kullanarak öğrencilerini, programları ve kendi öğretme gücünü değerlendirerek, eksiklerini gideren (Bilgen, 1988),
- Programların plânlanmasına ve geliştirilmesine katılan,
- Öğrenmeyi kolaylaştıran,
- Okul ve toplum işlerini birleştiren,
- Çocukların davranış tarzlarını değiştirmeye çalışan,
- Öğretimde iyi öğrenim kaynaklarını kullanan,
- Sorun çözen ve hızlı değişimlere uyum sağlayabilen bireyler yetiştiren,
- Konusunda, bilgilerini güncelleştiren,
- Konularının içeriğini, öğrenci ortamına uyduran,
- Yeni eğitim teknolojilerini kabul eden ve kullanan,
- Öğrencilerinin yeteneklerini açığa çıkararak gelişmelerine yardımcı olan,
- Öğrenim stratejilerini yaratan,
- Eleştirel düşünme becerileri olan,
- Öğretimde yeniliklere açık olan,
- Yetenekli öğrencileri ortaya çıkaran ve yetenekleri doğrultusunda öğrencileri yönlüten,
- Tüm çocukları ön yargılardan arınmış olarak ve oldukları gibi kabul ederek, hepsine eşit, adil, mantıklı ve tarafsız davranan,
- Öğrencileri buldukları yaşın fizyolojik, psikolojik ve kişisel özelliklerine ve yeteneklerine göre tanıyıp, ona göre değerlendirerek yönlendiren,
- Uyumsuz ve problemlili öğrencilere anlayışla yaklaşan ve sorunların çözülmesine, ailesi ile de iş birliği yaparak yardımcı olan,
- Öğrencilerin dinleme, anlama ve anlatma yeteneklerini geliştiren,
- Öğrencilere insanları sevmeyi ve iş birliği içinde çalışmayı öğretti,
- Mesleğinin toplum içindeki önemini toplumsal sorumluluklarının bilincinde olarak öğretmenliğe karşı büyük bir istek ve heves duyan ve mesleğini severek yapan,

- Akılcı ve bilimsel düşünme yeteneğine sahip olan,
- Alanındaki araştırma ve gelişmelerin ortaya koyduğu yeniliklerden haberdar olan ve kendisini sürekli olarak yetiştirmeye ilgi ve istek duyan,
- Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılan ve eğitim kurumunun dışından da haberdar olan,
- Öğrencilerin yaratıcılığını geliştirecek araç-gereçlerden ve çevresindeki tüm imkân ve kaynaklardan yararlanan,
- Öğrencinin akademik benlik seviyesini yükselten,
- Öğrencilere bağımsız kişilik kazandırandır (Üstünoğlu, 1993).

2.2.4.2. Öğretmenin Kişisel Nitelikleri

- Her şeyden önce çocukları, gençleri seven ve onları birer insan olarak değerlendiren,
- Beden ve ruh sağlığı yerinde canlı, hareketli ve becerikli,
- Pratik, yaratıcı, gerçekçi, sezgileri kuvvetli, sağduyu sahibi ve duyarlı,
- Düşüncelerinde bağımsız ve esnek,
- Çocuklarla ve gençlerle yakın ve içten ilişkiler kurabilen, samimi, sempatik, güler yüzlü, coşkulu, neşeli ve mutlu,
- Acil ve beklenmedik durumlarda telaşlanmadan soğukkanlılıkla olayların üstesinden gelebilen, gayretli ve cesur,
- Temiz, uygun, düzenli ve çekici bir biçimde giyinen,
- Güzel sanatlar (resim, müzik, spor vb.) konularda bilgili ve yetenekli,
- Öğrencilerin yapmamasını istediği şeyleri, kendisi de yapmayan,
- Sorumluluk duygusu yüksek ve sorumluluk alan,
- Kendine güvenen, ne istediğini bilen, davranışları tutarlı ve dengeli, olgun bir kişiliğe sahip (Üstünoğlu, 1993),
- Toplumun beklentilerine cevap verebilen,
- Okulda, sınıfta ve çevrede inisiyatif sahibi olan,
- Türkçeyi güzel ve doğru konuşup yazan,
- Ekip çalışmasına yatkın,
- Kendisi ve çevresi ile barışık,

- Demokratik bir kişiliğe sahip olan ve demokratik anlayışını, tutum ve davranışlarını eğitim ortamına ve çevresine yansıtan,
- Milli kültürüne sahip çıkan ve evrensel kültüre katkıda bulunan,
- Başkalarına karşı duyarlılık ve sevgi duyan,
- İlişki kurma yeteneği olan,
- Düşünmede uyumluluk ve esneklik sağlayan,
- İletişim becerilerini benimseyen / geliştiren,
- Ortak tavır alabilen,
- Kendi kendini motive eden ve kendine güvenen,
- Sesi iyi kullanan,
- Kendi kendini analiz etme yeteneği olan,
- Bağlılık ve liderlik vasıfları olan (Mawer, 1996),
- Dinamik ve aktif bir kişiliğe sahip olan,
- Yeniliklere açık olan,
- İnsanların fikir, din ve vicdan hürriyetine saygılı,
- Disipline olabilen, sabırlı,
- Himaye edici ve yardımsever,
- Dürüst, açık ve güvenilir ve ahlâklı (Büyükkaragöz, 1988),
- Çalışkan, düzenli ve plânlı,
- Adil, sadık, namuslu ve fedakâr,
- Doğru sözlü, terbiyeli ve nazik,
- İstenmeyen alışkanlık ve davranışlardan uzak,
- Ülke yönetimi ve sorunları hakkında bilgi sahibi ve idealist insan olmalıdır (Bilgen, 1988).

2.3. Tutumlar

2.3.1. Tutum Kavramı

Sosyal bilimlerde pek çok araştırmacı tarafından işlenen tutum kavramı ile ilgili olarak çeşitli tanımlar yapılmıştır. Genel olarak tutum kavramı, bireyin yaşamındaki, çevresindeki herhangi bir olay ya da nesneye karşı beslediği ve davranış eğilimleri olarak öne süreceği olumlu-olumsuz duygu ve düşünceler bütünü olarak tanımlanabilir.

Bu tanımın temelinde iki önemli özellik yatar:

- 1. Tutumların oldukça uzun süreli olması:** Bir eğilimin tutum olarak nitelendirilebilmesi için, kişinin o eğilimi çok uzun süre göstermesi gerekir. Kısa süreli ya da geçici olarak baş gösteren eğilimler tutum olarak adlandırılmaz.
- 2. Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal birimleri içermesi:** Tutum yalnızca bir düşünce veya duygu değildir. Tutum olarak tanımladığımız eğilimin içerisinde kendini inanç olarak ifade eden bilişsel duygu ve heyecanları içeren duyuşsal ve gözlenebilen faaliyetleri içeren davranışsal öğeler vardır (Cüceloğlu,2003).

Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir (Smith, 1968). Tutumların oluşması sürecinde, birey tutum ve davranış geliştireceği konuya yönelik olarak geçmiş yaşantı ve deneyimlerinden faydalanır.

Bilişsel, güdüsel ve davranışsal bir dizge olarak tutum, bireyin dünya hakkındaki sürekli ya da geçici varsayımlarını, diğer insanlardan beklentilerini, kendine benzer olan insanlarla değişik olanlar arasındaki farklılıkları; değer ve bakış açılarını, neyin doğru neyin yanlış olduğuna ve neye yaklaşılması neden kaçınılması gerektiğine ilişkin duygu ve düşünceleri içerir. Bireyin bazı tutumları benlik bilinci kavramı içine neleri soktuğunu, neleri dışarıda bıraktığını, bazıları ise nelerden (aile, aile dışı biçimsel gruplar, okul, politik parti, din, ideoloji gibi) etkilendiğini gösterir (Sherif, 1969).

Allport' a (1935) göre ise tutum "bireyin bütünü nesnelere karşı göstereceği tepkiler ve durumlar üzerinde yönlendirici veya etkin bir güç oluşturan, ussal ve sinirsel bir davranışta bulunmaya hazır olma hali"dir.

2.3.2. Tutum Ögeleri

Tutumların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal üç ögesi vardır. Güçlü tutumlarda, bu üç ögeye de aynı anda rastlayabilmek mümkünken, zayıf tutumlarda bazı ögeler eksik bulunabilir.

Rosenberg ve Hovland'ın (1960) belirlediği bu ögeler sözel tepkilerden ve sözel olmayan tepkilerden oluşmaktadır. Bu tepkilerden yola çıkarak kişinin sahip olduğu tutumlar tahmin edilmeye çalışılmaktadır. Şekil 1'de Rosenberg ve Hovland'ın (1960) belirttikleri tutumları tahmin etmeye yarayan farklı tepki biçimleri sunulmuştur (Akt. Ajzen, 1988, 1993).

Tepki Sınıfları			
Tepki Biçimi	Biliş (Cognition)	Duyuş (Affect)	Davranış (Conation)
Sözel	Tutum nesnesine yönelik inançların ifade edilmesi	Tutum nesnesine yönelik duyguların sözel ifadesi	Davranışsal niyetlerin ifade edilmesi
Sözel olmayan	Tutum nesnesi ile ilgili algısal (perceptual) tepkiler.	Tutum nesnesine yönelik psikolojik tepkiler	Tutum nesnesine yönelik açık davranışlarda bulunulması

Şekil 1: Tutumları tahmin etmeye yarayan tepkiler

Tutularda genellikle birbiriyle uyum halinde bulunan bu üç öge, yerleşmiş, güçlü tutumlarda tam olarak bulunur. Bazı daha zayıf tutumlarda ise bilhassa davranışsal öge çok zayıf olabilir. Birbirinden farklı ögelere sahip olan tam gelişmiş bir tutum yalın değil karmaşıktır. Ögeleri, bir tutumu kendi içinde tutarlı bir sistem yapar. Diğer bir deyişle tutum bireyi davranışa hazırlayıcı karmaşık bir eğilimdir bireyin çevresinde ilgisini çeken objelere karşı beslediği duyguları, o objeler hakkındaki fikirleri ve bilgileri ve onlara karşı davranışları devamlılık ve düzenlilik gösterir (Kağıtçıbaşı, 1983).

Bilişsel Öge: Tutum nesnesiyle ilgili olarak kişinin sahip olduğu bilgileri, fikirleri ve düşünceleri kapsar (Arkonaç, 1998). Kişinin sahip olduğu bilgi ve fikirleri geçmiş yaşantı ve deneyimleri, etkileşimde bulunduğu aile ve yakın çevresi ya da kitle iletişim araçlarından edinmesi olasıdır.

Duygusal Öge: Çevre ile ilgili bilgi duyum ve deneyimlerin sınıflandırılmasının yanı sıra, bu sınıfların olumlu, olumsuz olaylarla, arzulanan ya da arzulananmayan amaçlarla ilişkilendirilmesi söz konusu olur. Böyle bir ilişki tutumların duygusal yönünü, ifade eder. Bireyin bir tutuma yaklaşımında, onun deneyimleri doğrultusunda elde ettiği çıkarımlara bağlıdır. Herhangi bir uyarıcı grubuna karşı beslediği olumlu tutumlar, bireyin daha önce de bu tür uyarıcılarla deneyim yaşadığını ve bunun sonucunda kabullendiğini gösterdiği gibi bu uyarıcıyı da ne zaman ansa aynı şekilde ona karşı olumlu tutumlar gösterebileceğini de gösterir (Karahana, 2003).

Davranışsal Öge: Kişinin inanç ve bilgileri sonucunda ortaya çıkan yargısı onu bir objeye karşı olumlu veya olumsuz harekete eğilimli hale getirecektir. İşte bu sonuç oluşum tutumun davranış faktörüdür. Eğer birey herhangi bir objeye karşı olumlu bir tutuma sahip ise o objenin gereği doğrultusunda davranmaya hazır olacaktır (Üstündağ, 2001).

2.3.3. Tutumların Özellikleri

Tutumlar ve öğeleri özellikleri bakımından farklılık gösterirler. Bu özellikler şunlardır (Kağıtçıbaşı, 1983):

- 1. Güç Derecesi:** Her tutumun bir gücü vardır. Bir tutumun gücü, her üç ögesinin gücünün toplamı olarak düşünülebilir. Hem tüm tutumlar, hem de öğeleri, güç bakımından farklılıklar gösterirler. Genellikle yerleşmiş, köklü tutumların tüm gücü de, öğelerinin gücü de yüksek olur. Genellikle aşırı tutumlar güçlüdür ve onu da değiştirmek zordur.
- 2. Karmaşıklık:** Tutumlar, öğelerinin karmaşıklığı bakımından farklılıklar gösterir. Tutumların öğeleri yalın olabilecekleri gibi karmaşık da olabilirler. Öğeleri karmaşık olan bir tutum karmaşık, öğeleri yalın olan bir tutum da yalın olmaktadır.

3. **Diğer Tutumlarla İlişki ve Merkezilik:** Tutumlar, diğer tutumlarla ilişkileri bakımından da farklılıklar gösterir. Bazı tutumlar diğerleriyle sıkı sıkıya bağlı oldukları halde, bazıları diğerlerinden kopuk, adeta tek başlarına bulunabilirler. Bazı kimselerde bir tutumun merkezileşmesi çok belirgin bir hal alır ve o kimsenin pek çok diğer tutumunu etkisi altına alarak genel hayat görüşüne ve birçok davranışa yön verir. Böyle bir tutuma ideoloji denir.
4. **Öğeler Arası Tutarlık:** Genellikle, tutumların öğeleri birbirleriyle tutarlıdır. Ayrıca, güçlü ve aşırı tutumlarda bu tutarlılığın daha da fazla olduğu saptanmıştır. Bazı tutumlarda öğelerin tutarlılığı belirgin olmayabilir, hatta tutarsızlık söz konusudur. Tutum içi tutarsızlık, yani bir tutumun öğelerinin uyumsuzluğu, tutumda bazı değişmelere sebep olabilecek bir yerleşmemişlik, rahatsızlık unsurudur. Bu tutarsızlık nedeniyle davranışsal öge de oluşmayabilir.
5. **Tutumlar Arası Tutarlık:** Bir tutumun tümünün kişinin başka bir tutumuyla ya da diğer tutumlarıyla tutarlılık derecesi de önemli bir özelliğidir. Bireylerin tutumları genellikle tutarlı olma eğilimi göstermekle beraber bu tutarlılık, tutumların var olması için şart değildir. Ayrıca tutarlılığın derecesi de somut olaylara göre değişen ve tekrar tekrar ölçmeyi gerektiren bir sorundur.

2.3.4.Öğretmen Tutumları

Öğretmenin sınıf içinde sergilediği tutumlar, öğrencilerin kişilik gelişimleri ve kendilerini ifade etme biçimlerini doğrudan etkiler. Sosyal bir ortam olan sınıfta demokratik, baskıcı ya da ilgisiz bir öğretmen tutumuyla karşılaşan öğrenciler, karşılaştıkları tutuma göre davranış geliştirirler.

2.3.4.1. Demokratik Öğretmen Tutumları

Öğrencilerin duygu ve düşüncelerine önem verir ve ilişkileri güven esasına dayanır. Eleştirilere önem vererek, bu davranışı teşvik eder. Değerlendirmelerinde öznellikten kaçınarak nesnel davranır. Dersin yürütülmesinde öğrenciye gereken önemi verir (Aslan, 2003).

Demokratik öğretmenlerin öğrencilere yönelik tutum ve davranışlarının öğrenci davranışlarına etkileri şunlardır (Tezcan, 1988):

- Öğrenci kendi başına araştırma ve karar verme alışkanlığı kazanır.
- Anlayarak öğrenir ve öğrenilenler kalıcı olur.
- Eğitim-öğretim etkinliklerinin her aşamasında yer alan öğrenci, sınıf içersindeki disiplin anlayışına gönüllü olarak uyarak gerçek disiplin yetisini kazanır.
- Öğrenciler arasındaki ilişkiler, kıskanmaktan çok yardımlaşma biçimindedir.
- Öğrencilerin derse aktif olarak katılmasının bir sonucu olarak sorumluluk duygularını geliştirirler.
- Karşılıklı saygının ve iletişimin yoğun olduğu bu sınıf ortamında öğrenci de öğretmene karşı güven duygusu oluşur.

2.3.4.2. Otoriter Öğretmen Tutumları

Öğrencilerine güvenmezler, onların düşüncelerine hiç önem vermezler, sınıfta serbest bir tartışma ortamı yaratmazlar, aksine baskı ve çekingenlik havası yaratırlar. Kendilerine yöneltilen eleştirilere şiddetli tepki gösterirler. Daima öfkeli ve titiz bir tutum içindedirler. Değerlendirmelerinde öznel davranışlar gösterirler (Oğuzkan, 1985).

Otoriter tutum ve davranışların öğrenci üzerindeki etkilerini şöyle sıralayabiliriz (Tezcan, 1996):

- Öğretmenin dersteki zorlaması kalkınca öğrenci kendisini bir disiplinsizlik içersinde bulur.
- Öğrenci düşündüğü gibi davranmadığı için bir kişilik çatışması içine düşer.
- Dersin hazırlanmasında ve yürütülmesinde aktif bir rol almayan öğrenci de sorumluluk duygusu gelişemez.

- Öğretmenin bireysel olarak övme ve yerme yapması yüzünden öğrenciler arasında kıskançlık ve çatışma ilişkileri ortaya çıkar.
- Öğrencide bağımsız düşünme, araştırma, karar verme özellikleri gelişemez.
- Ders zorlamayla yürüdüğü için anlamaktan çok ezber hakim olur.
- Öğrencide derse soğukluk gelişir, bir an önce bitmesini ister.

2.3.4.3. İlgisiz Öğretmen Tutumları

Öğrencilerle ilgilenmez, onlara rehberlik yapmaz. Kararsız hareketsizdir. Çalışmalarında amaçsızlık ve plansızlık egemendir. Değerlendirmeleri tutarlı değildir. Öğrenciler arasında huzursuzluk ve kararsızlık ortamı yaratır (Aslan, 2003).

İlgisiz öğretmenlerde otoriter öğretmenler kadar çocuklarda olumsuz izler meydana getirebilmektedirler. Bunlar, Ertuğrul (2000)'a göre:

- Motive kaybolduğu için, disiplin problemi yaşanabilir.
- Öğrenci derste başarısız olabilir.
- Sınıfta çalışma atmosferi zayıfladığı için, amaçlara ulaşmada güçlük çekilebilir.
- Öğrenci belli bir amaca yönlendirilmediğinden, hayatı anlamsız görebilir.

2.3.5. Tutumların Ölçülmesi

Tutum davranış ilişkisinin anlaşılabilmesi ve tutumdan davranışın tahmin edilebilmesi, her şeyden önce, tutumların güvenilir bir biçimde ölçülebilmesine bağlıdır (Özalp, 1997).

Tutumların ölçülmesinde kullanılan çeşitli ölçek türleri olmasına karşın, sosyal bilimlerde en çok kullanılan ölçek türü Likert Tutum Ölçeğidir. Likert tarafından 1932 yılında geliştirilmiştir. Deneklerin ön plana alındığı ölçekleme yaklaşımının tipik bir örneği olan Likert ölçeğinde, tutumları ölçülecek bireylerin tepkide bulunacakları çeşitli ifadeler yer almaktadır. Tutum ölçeğini alan birey, benimsediği ifadeleri işaretlemek

yerine, verilen her ifadeye ne ölçüde katılıp katılmadığının derecelerini belirtmektedir. Bir cevaplayıcı, dereceleme toplamları modeline dayalı olarak hazırlanan bir ölçekte bulunan ifadelerin her birine tepkide bulunurken, bu ifadenin kapsamına ilişkin tutumun derecesini de bilir. Ölçek puanı da bu derecelerın toplamından oluşur. Başka bir deyişle Likert tipi ölçekler, bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi esasına dayanır (Tavşancıl 2002).

Bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi çok çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir. Burada birey genel olarak, çeşitli özellikler bakımından kendini gözleyerek, kendisi hakkındaki gözlem sonuçlarını bildirir. Tekniğin uygulanışında izlenen yol, belirli bir durum karşısında bireyin nasıl davranış göstereceğinin kendisine yazılı ya da sözlü olarak sorulmasıdır (Topkaya ve Yalın, 2001).

Likert (1932) ölçek kurmak için gereken dört işlemi şöyle sıralamıştır:

- a) Belli bir tutumla ilişkili olduğu tahmin edilen çok sayıda tutum cümlesinin bir araya toplanması.
- b) Bu maddelerin bir denek grubuna verilmesi. Deneklerin bu cümlelere beş kategori üzerinden tepki göstermeleri istenir: “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Hiç Katılmıyorum”.
- c) Her denek için toplam puanın hesaplanması. Yukarıdaki beş kategori sıra ile 5, 4, 3, 2, 1 puan aralığı almak üzere, her kişinin bütün ölçek maddelerine verdiği cevaplar toplanarak toplam bir puan elde edilir.
- d) En ayırt edici maddeleri seçebilmek için “madde analizi” yapılması. Madde analizi her madde için, o madde üzerinden grubun aldığı puanların, grubun bütün ölçek maddeleri üzerinden aldığı toplam puanlarla korelasyonudur. Madde analizinde, tüm ölçek puanlarıyla yüksek korelasyon gösteren maddeler muhafaza edilir; diğerleri atılır (Keleş, 1976).

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde öğretmen adaylarının mesleki tutumları ve öğretmenlik mesleğinin seçiminde etkili olan faktörlerle ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış olan araştırmalara yer verilmiştir.

2.4.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Lubis (1988) “Endonezya’daki Mesleki ve Teknik Öğretmen Eğitimi Kolejleri Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” konulu araştırmasında öğrenci tutumlarını farklı değişkenler açısından incelemiştir. Buna göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutumlara sahip oldukları; öğrencilerin pedagojik derslere yönelik görüşlerinin olumlu olduğu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve bu derslere yönelik görüşlerinin, kolejdeki program alanı, koleje giriş yılı, kolej not ortalaması ve cinsiyetle ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Mack ve Jackson (1990) tarafından, lise son sınıf öğrencilerinin öğretime ilişkin tutumları ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili koşullara yönelik görüşlerinin incelendiği araştırmada, 605 öğrenci ile çalışılmıştır. Buna göre, Amerikalı öğrencilerin, Avrupa kökenli öğrencilere göre öğretmen olmaya daha fazla ilgi gösterdikleri, burs verilmesinin öğrencilerin meslek seçiminde önemli bir faktör oluşturduğu belirlenmiştir.

Marso ve Pigge’in (1994), öğretmenlik mesleğine yeni girmiş 65 öğretmen üzerinde yaptığı bir yıllık gözlem sonucunda, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumları araştırma sürecinde ne olumlu ne de olumsuz yönde bir farklılık göstermiştir.

Awanbor’un (1996), Nijerya’da yaptığı araştırma, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve anlayışlarını test etme amacını taşımaktadır. Sonuçlar öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği anlayışları ile tutumları arasında önemli bir ilişkinin olduğu yönünde bulgular ortaya koymuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini algılayış ölçeğinden yüksek puanlar alırken,

mesleğe yönelik tutumlarında düşük ücret ve düşük mesleki saygınlık gibi nedenlerden ötürü olumlu tutum göstermemişlerdir.

Coultas ve Levin'in (2002) farklı ülkelerdeki öğretmen adaylarının demografik özelliklerine yönelik yapmış oldukları çalışmada; Ghana'da mesleği tercih eden kadınların sayısının % 38 oranında arttığı, Malawi'de mesleği tercih eden kadınların oranının % 42 olduğu; Trinidad ve Tobago'da bu mesleği tercih eden adayların % 70'inin kadın olduğu tespit edilmiştir (Coultas & Lewin, 2002).

Shaukat'ın (2004) Pakistan'da öğretmen yetiştiren kurumların olumlu öğretmenlik tutumları kazandırma yönünden etkililiğini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, öğretmen yetiştiren kurumların mesleki tutum geliştirme yönünden etkili olmadıklarını tespit etmiştir. Öğretmenlik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemiş, cinsiyet ve öğretim süresinin öğretmenlik tutumları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ailenin öğrenim durumu ile devam edilen öğretmenlik programının ise tutumları farklılaştırmadığı bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen eğitimi programlarının yeniden değerlendirilip düzenlenmesi gerektiği, öğretmen yetiştiren kurum çalışanlarının da öğretmen adayları kadar olumlu tutumlara sahip olması gerektiği ve kendi mesleki tutumlarını tekrar değerlendirmeleri gerektiği ve son olarak da öğretim süresinin öğretmenlik tutumları kazandırmak için uzatılması gerektiği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Chong, Wong ve Lang'in (2005), Hizmet öncesinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve öğretmenlik eğitimine yönelik inanç, tutum ve beklentileri üzerine kaynak tarama şeklinde yaptıkları çalışmaya göre öğretmen yetiştiren kurumlara bir dizi önerilerde bulunulmuştur. Öğretmen adayları eğitilirken sadece içerik bilgisi ve derslerin tek başına yeterli olmadığını aynı zamanda öğretmen adaylarının programa giriş aşamasında, öğretmenlik mesleğiyle ilgili sahip oldukları fikir, beklenti ve tutumlarının da tespit edilip öğretmenlik eğitimi boyunca bunların nasıl geliştiğinin de incelenmesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

2.4.2 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Erdem ve Anılan' ın (1999) sınıf retmenliği ğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları hakkında yürüttükleri araştırmanın sonucunda, öğrencilerin SYS'deki tercih sırasıyla tutum puanları arasındaki fark anlamlı; öğrenim türü, sınıf ve cinsiyet tutum puanları arasında farkın anlamsız olduğu bulunmuştur.

apa ve il'in (2000) yürüttükleri araştırma sonucunda, ğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarında, öğretmenlik mesleğini sevme ve öğretmenlik mesleğine saygı duyma boyutlarına göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla mesleğe karşı daha olumlu oldukları görülmüştür. Öğretmenlik mesleğinde kendine güven boyutunda ise erkek öğrencilerin kız öğrencilerine göre daha olumlu tutum içinde oldukları ve ğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıflara göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Akbayır'ın (2003) Eğitim Fakültesi ğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelmelerinde ailelerinin rolünü araştırdığı çalışmasının sonucunda, öğretmenlik mesleğini seçen öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyinin düşük, gelir düzeylerinin orta seviyede olduğu, ailede özellikle annelerin, öğretmenlik mesleğinin çocukları için uygun bir meslek olduğunu ileri sürdükleri tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bir başka önemli sonuç ise ailenin ekonomik gelir durumuna göre öğrencilerin meslek seçimlerinin değişmesidir; ailenin gelir düzeyi yükseldikçe öğretmenlik mesleğini seçim oranının azaldığı belirlenmiştir.

Saban'ın (2003) sınıf ğretmeni adaylarının demografik özellikleri ve mesleki eğilimleri hakkında yürüttüğü araştırma sonucunda, dört yıllık hizmet öncesi ğretmen eğitimi süresince kazanmış oldukları bilgi ve deneyimleri ışığında, dördüncü sınıf ğretmen adaylarının birinci sınıf ğretmen adaylarına kıyasla öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir.

etin ve etin' in (2005) Anadolu ğretmen Liselerinden mezun olmuş Eğitim Fakültesi ğrencileri üzerine yaptıkları inceleme sonucunda, ğrencilerin Anadolu ğretmen liselerini seçerken öğretmenliğe hazırlayıcı yönünün olmasını ikinci planda düşündükleri öncelikle eğitimin kalitesini temel kriter olarak aldıklarını, Eğitim Fakültelerini ilk sıralarda tercih ettiklerini, öğrencilerin öğretmenlik mesleğini

seçmedeki öncelikli nedenin öğretmen etkisi ve iş garantisi olduğu, diğer etkenlerin ise nispeten ikinci planda yer aldığı tespit edilmiştir.

Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen' in (2007) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi hakkında yürüttükleri araştırmanın sonunda, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini genel anlamda kutsal, saygın, toplum kalkınmasında etkili, aynı zamanda sorumluluk ve fedakârlık gerektiren bir meslek olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Ancak öğretmenlik şartları öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından tatmin edici bulunmaması sebebiyle ancak zorunlu şartlarda öğretmenlik yapabileceklerini ifade etmektedirler.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerini çözümlmek için izlenen yöntemi açıklamak amacıyla; Araştırma Modeli, Araştırmanın Evren ve Örneklemi ve Veri toplama Araçları'na ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleği tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında ilişki olup olmadığını saptamak ve bunun yanı sıra sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörleri bazı değişkenlere göre incelemek amacıyla bu çalışmada, betimsel araştırma modeli uygulanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Ege ve Dokuz Eylül Üniversitelerinde 2008-2009 akademik yılında sınıf öğretmenliği programına devam eden öğretmen adaylarından oluşmuştur. Evrende yer alan öğretmen adaylarından, ulaşılabilen tüm öğretmen adayları örnekleme dahil edilmiştir. Bu öğrencilerin sayısal olarak dağılımı Tablo 1 ve Tablo 2'de verilmiştir (Öğrenci Seçme Yerleştirme Sistemi Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Klavuzları, 2008-2007-2006-2005).

Tablo 1: Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2008-2009 Akademik Yılında Öğrenim Gören Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımları

Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sayısal İzleme Raporu					
Öğrenci Sayısı					
Örgün Eğitim	1.Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4.Sınıf	Toplam
Sınıf Öğretmeliği	50	40	40	50	180

Tablo 2: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2008-2009 Akademik Yılında Öğrenim Gören Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımları

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sayısal İzleme Raporu					
Öğrenci Sayısı					
Örgün Eğitim	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
Sınıf Öğretmeliği	100	100	100	100	400

Tablo 1 ve Tablo' 2 de belirtilen araştırmanın çalışma evreninden, uygulamaların yapıldığı gün okulda bulunan öğrenciler araştırmaya katılmışlardır. Örneklem 314 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 3: Örneklem Grubunun Devam Ettiği Üniversite ve Sınıfa Göre Cinsiyet Dağılımı

Üniversite				
Sınıflar	Ege Üniversitesi		Dokuz Eylül Üniversitesi	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
1. Sınıf	16	6	28	10
2. Sınıf	24	9	54	18
3. Sınıf	23	19	37	28
4. Sınıf	16	3	10	13
Toplam	116		198	

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak;

- 1. Kişisel Bilgi Formu:** Araştırmanın alt problemlerinde belirtilen değişkenleri belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu formda altı adet kişisel bilgi sorusu yer almaktadır.
- 2. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği:** Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla, Çetin tarafından 2003 senesinde geliştirilmiş olan ‘Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği’ kullanılmıştır. Ölçek 35 maddeden oluşmaktadır. Beşli Likert tipine uygun olarak, olumlu tutum cümleleri ‘Tamamen katılıyorum’ seçeneğinden ‘Hiç katılmıyorum’ seçeneğine doğru 5,4,3,2,1 şeklinde puanlanırken, olumsuz tutum cümleleri ‘Hiç katılmıyorum’ dan ‘Tamamen katılıyorum’ seçeneğine doğru 1,2,3,4,5 şeklinde puanlanmıştır. Bir katılımcının, ölçekten aldığı puan arttıkça, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumunun yükseldiği, azaldıkça ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumunun düştüğü sonucu ortaya çıkmaktadır.

Ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği ile ilgili olarak yapılan analizler sonucunda ölçeğin üç faktörlü çıktığı, bu durumun ölçeğin hazırlanmasında dikkate alınan öğretmenlik mesleğine yönelik üç temel yapıyı (**sevgi, değer, uyum**) yansıttığı düşünülmüştür. Ölçekte 15'i olumsuz (3, 5, 7, 10, 13, 16, 18, 20, 23, 24, 26, 29, 31, 32 ve 34. maddeler), 20'si olumlu(1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 21, 22, 25, 27, 28, 30, 33, 35. maddeler) olmak üzere 35 madde yer almaktadır. Yapılan analiz sonucunda faktör yük değerlerinin, üç faktör için de .48 ile .80 arasında yüksek düzeyde değiştiği görülmektedir. Üç faktörlü olarak saptanan ölçeğin her bir alt faktör için madde toplam korelasyonları I. Faktör için .56 ile .77; II. Faktör için .25 ile .47; III. Faktör için .30 ile .61 arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, her bir maddenin, katılımcıların, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını yüksek bir biçimde ayırt ettiği söylenebilir.

Her bir faktörün açıkladıkları varyans oranı sırasıyla yüzde 29,6 , yüzde 12,2 , yüzde 9,4 ve toplam 51,2'dir. I. Faktör için alfa katsayısı .95 olarak hesaplanırken, aynı katsayı II. Faktör için .81, III. Faktör için .76'dır.

Ölçeğin toplam alfa değeri ise .95'tir. Alfa katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme kriterleri incelendiğinde (Özdamar, 1999);

$0,00 \leq \alpha \leq 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha \leq 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha \leq 0,80$ ise oldukça güvenilirirdir.

$0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Ölçeğin oldukça yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

Ölçeğin ölçüt geçerliliğini belirlemek amacıyla, Aşkar ve Erden tarafından 1968 yılında geliştirilen ve farklı zamanlarda kullanılarak geçerliliği ve güvenilirliği birçok defa test edilmiş “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ölçüt olarak alınmış ve araştırmacı tarafından geliştirilen ölçekle birlikte

100 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmıştır. İki benzer ölçek arasındaki korelasyon $r=0.85$ olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin alt boyutları ile ölçüt olarak seçilen ölçek arasında sırasıyla **Sevgi** $r= .97$, **Değer** $r= .57$ ve **Uyum** $r= .74$ olmak üzere pozitif ve anlamlı korelasyonlar bulunmuştur.

- 3. Öğretmen Adaylarının, Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörler Ölçeği:** Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi amacıyla Övet (2006) tarafından geliştirilmiş ve 31 maddeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde araştırmacı tarafından alan yazın taraması yapılarak öğretmenlik mesleğinin tercih edilme sebeplerini belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırma yapılan eğitim fakültesinde öğretmenlik bölümlerinde öğrenim gören öğrencilere, her bölümden rasgele 15’ er kişilik öğrenci grupları oluşturularak, içinde öğretmenlik mesleğini niçin tercih ettiklerini soran açık uçlu bir soru kağıdı dağıtılmış ve öğrencilerden alınan cevaplar değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonucu oluşturulan anket formu ile 30 kişilik bir grup ile öntest çalışması yapılmıştır. Alınan sonuçlar değerlendirilmiş, ankette yer alan soruların güvenilirliği ölçülmüş, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra aynı grup ile tekrar bir öntest çalışması yapılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde araştırmada uygulanmak üzere anket formu geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Araştırmada veriler kişisel sorular ve aralıklı ölçek şeklinde hazırlanan sorular içeren anket yöntemiyle toplanmıştır. Ölçekteki cevap seçenekleri “Tamamen uygun(5)’dan, hiç uygun değil (1)’e ” uzanan 5’li Likert tipi ölçek ile deneklere sunulmuştur. ((5) Tamamen uygun, (4) Oldukça uygun, (3) Biraz uygun, (2) Çok az uygun, (1) Hiç uygun değil.) Ölçekteki olumsuz ifade edilmiş sorular ters kodlanmıştır. Ölçekteki bu sorular; 2,3,4, 8,10,12,16, 24,26 numaralı sorulardır.

Ölçeğin güvenilirliğini ölçen Cronbach Alpha değeri 0.8640 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörler Ölçeği Güvenirlik Analizi Sonuçları

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörler	α
	0,8640

Kullanılan öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri ölçeğinin denekler tarafından nasıl algılandığını görmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinde aynı başlığa sahip sorularla açıklayıcılık düzeyi 0,50' nin altında olan sorular kapsam dışında bırakılmıştır.

Ölçekte 31 madde bulunmaktadır. Bu maddelerde yer alan ifadeler faktör analizine tabi tutulmuş ve 12 madde kapsam dışı bırakılmıştır. Elde edilen sonuçlardan toplam %65,16 açıklayıcılığa sahip 4 faktör elde edilmiştir.

Elde edilen faktörlerden % 32,064 açıklayıcılığa sahip birincisine “**Bilinç**”, %10,972 açıklayıcılığa sahip ikincisine “**Güvence**”, %9,701 açıklayıcılığa sahip üçüncüsüne “**İdeal**”, % 8, 451 açıklayıcılığa sahip dördüncüsüne “**Etkilenme**” faktörü adları verilmiştir.

Uygulama 2008-2009 akademik yılında, Ege ve Dokuz Eylül Üniversitesinin Eğitim Fakültelerinde yapılmıştır. Ölçekler, 2009 yılı, Mayıs ayının ikinci haftasında, araştırmacı tarafından 1., 2., 3.ve 4. sınıflarda, gerekli resmi izinlerin alınmasının ardından uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Kişisel bilgi formundan elde edilen veriler frekansların ve yüzdelerin belirtildiği ve betimsel istatistiklerin kullanıldığı tablolar halinde sunulmuştur.

İstatistiksel çözümler yapmak amacıyla SPSS 15.0 paket programı ve araştırmanın alt problemleri doğrultusunda değişkenlere uygun istatistikler kullanılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla aritmetik ortalama ve standart sapma; tutumlar arasındaki farklılıkları bulmak için ikili karşılaştırmalarda bağımsız gruplar için t-testi; ikiden fazla değişken gruplarının karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (one way ANOVA), Varyans analizi sonucunda değişken grupları arasındaki farkın anlamlı çıkması durumunda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını göstermek amacıyla, ortalama puanların çoklu karşılaştırmasını göstermek amacıyla Scheffe ve LSD testi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ilişkin olarak sınıf öğretmeni adaylarına uygulanan ölçekler sonucunda elde edilen verilerin istatistiksel analizlerine ilişkin bulgular, oluşturulan tablolarda özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

4.1. Frekanslar

4.1.1.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Frekansları

Araştırmaya katılan öğrencilerin %66,2' sini kadın, % 33,8' ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Tablo 4 araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre frekanslarını göstermektedir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Frekansları

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	208	66,2
	Erkek	106	33,8
	Toplam	314	100,0

4.1.2.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Üniversiteye Göre Frekansları

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 36,9 unu Ege Üniversitesinde okuyan öğrenciler, %63,1 ini 9 Eylül Üniversitesinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Üniversiteye Göre Frekansları

Değişkenler		n	%
Üniversite	Ege Üniversitesi	116	36,9
	Dokuz Eylül Üniversitesi	198	63,1
	Toplam	314	100,0

4.1.3.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Frekansları

Araştırmaya katılan öğrencilerin %19,1 ini 1. sınıf, %33,4 ünü 2. sınıf, %34,1 ini 3.sınıf, %13,4 ünü 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Devam Ettikleri Sınıfa Göre Frekansları

Değişkenler		n	%
Sınıf	1. Sınıf	60	19,1
	2. Sınıf	105	33,4
	3. Sınıf	107	34,1
	4. Sınıf	42	13,4
	Toplam	314	100,0

4.1.4.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Frekansları

Araştırmaya katılan öğrencilerin %19,1 ini Anadolu lisesinden, %34,1 ini genel liseden, %20,7 sini öğretmen lisesinden, %2,2 sini özel okuldan, %0,3 ünü meslek lisesinden, %23,6 sını süper liseden mezun olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Frekansları

Değişkenler		n	%
Mezun Olduğu Lise Türü	Anadolu Lisesi	60	19,1
	Genel Lise	107	34,1
	Öğretmen Lisesi	65	20,7
	Özel Okul	7	2,2
	Meslek Lisesi	1	0,3
	Süper Lise	74	23,6
	Toplam	314	100,0

4.1.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Mesleğine Göre Frekansları

Araştırmaya katılan öğrencilerin annesinin mesleği %81,2 si ev hanımı, %3,2si öğretmen, %4,5 i memur, %1,6 sı serbest meslek, %2,5 i esnaf-işçi, %7,0 si emekli olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 9: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Mesleğine Göre Frekansları

Değişkenler		n	%
Anne Mesleği	Ev hanımı	255	81,2
	Öğretmen	10	3,2
	Memur	14	4,5
	Serbest Meslek	5	1,6
	Esnaf - İşçi	8	2,5
	Emekli	22	7,0
	Toplam	314	100,0

4.1.6.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Mesleğine Göre Frekansları

Araştırmaya katılan öğrencilerin babasının mesleği %8 i öğretmen, %14,6 sı memur, %15,3 ü serbest meslek, %22,6 sı esnaf-işçi, %27,4 ü emekli, %12,1 i diğer meslek olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Mesleğine Göre Frekansları

Değişkenler	n	%	
Baba Mesleği	Öğretmen	25	8,0
	Memur	46	14,6
	Serbest Meslek	48	15,3
	Esnaf - İşçi	71	22,6
	Emekli	86	27,4
	Diğer	38	12,1
	Toplam	314	100,0

4.1.7.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Frekansları

Araştırmaya katılan öğrencilerin aylık gelir düzeylerini %8,3 ünü 457 TL ve daha az, %23,2 sini 458 TL - 850 TL, %34,7 sini 851 TL – 1250 TL, %18,5 ini 1251 TL – 1700 TL, %7,6sını 1701 TL – 2100 TL, %4,8 ini 2101 TL – 2500 TL, %2,9 unu 2500 TL ve üzeri olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 11: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Frekansları

Değişkenler		n	%
Aylık Gelir Düzeyi	457 TL ve daha az	26	8,3
	458TL-850 TL	73	23,2
	851TL-1250TL	109	34,7
	1251TL-1700TL	58	18,5
	1701TL-2100TL	24	7,6
	2101TL-2500TL	15	4,8
	2500TL ve üzeri	9	2,9
	Toplam	314	100,0

4.2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlar ile İlgili Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: Araştırmanın birinci alt problemi; ‘Sınıf öğretmeni adayları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlara ne ölçüde sahiptirler?’. Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistikî analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 12: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Düzeyi

N	Min	Max	$\bar{X}$	S
314	72,00	175,00	142,93	18,89

Öğretmenlik Tutumları Ölçeği’nden elde edilecek minimum puan, maksimum puan aralığı göz önüne alındığında öğretmen adaylarının aldıkları 142 puanın orta derecede olduğu görülmüştür.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: Araştırmanın ikinci alt problemi; ‘Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum

puanları ile bu mesleği tercih etmelerinde etkili olan faktörler ölçeğinden aldıkları puanlar arasında bir ilişki var mıdır?'. Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 13: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanları ile Tercih Puanları Arasındaki İlişki

Değişkenler	N	$\bar{X}$	S	r	p
Tutum Puanları	314	142,9363	18,89104	0,770	0,000
Tercih Puanları	314	107,7452	18,71730		

p<0,001

Araştırmaya katılan öğrencilerin tutum ve tercih puan ortalamaları arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak üzere Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan istatistiki analiz sonucunda, tutum ve tercih puanları arasında, yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır ($r = ,770$; $p = ,000$; $p < ,001$). Buna göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları yükseldikçe, tercih puanlarının da yükseldiği söylenebilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: Araştırmanın üçüncü alt problemi; 'Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, cinsiyete göre farklılaşıyor mu?'. Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 14: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

Tutum		N	$\bar{X}$	S	Sd	t
Cinsiyet	Kadın	208	147,0000	16,31	312	5,59
	Erkek	106	134,9623	21,03		

p<0,05

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının, cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan t- testi sonuçlarına göre kadınların tutum puan ortalaması 147,00, standart sapması 16,31 olarak bulunmuştur. Erkeklerin tutum puan ortalaması 134,96 standart sapması 21,03 olarak hesaplanmış, t değeri ise 5,59 olarak saptanmıştır. Cinsiyet ile tutum puan ortalamaları arasında (P= 0,01), P<0,05 düzeyinde kadınlar lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Bu analizlere göre kadın öğretmen adayları, erkek öğretmen adaylarından daha yüksek öğretmenlik tutumlarına sahiptirler.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: Araştırmanın dördüncü alt problemi; ‘Sınıf öğretmeni adayların, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mezun oldukları lise türüne göre farklılaşıyor mu?’. Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 15: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Farklılaşma Durumu

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı (KT)	Sd	Kareler Ortalaması (KO)	F
Gruplar Arası	3682,099	5	736,420	
Gruplar İçi	108018,627	308	350,710	2,100
Toplam	111700,726	313		

p>0,05

Öğretmenliğe yönelik tutum puanlarının, öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre F değeri 2,100 bulunmuştur. Bu F değeri 5 ve 308 serbestlik derecesinde test edildiğinde tutum puanları ile lise türleri arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir (P=0,06).

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: Araştırmanın beşinci alt problemi; ‘Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, anne ve baba mesleğinin öğretmen olma durumuna göre farklılaşıyor mu?’. Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının, anne mesleğinin öğretmen olması durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tutum puanları dağılımının varyanslarının homojenliğinin test edilmesi için yapılan Levene test istatistiği (F=0,013; p>0,05) sonucunda varyansların homojen olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan t- testi sonuçları tablo 22’ de verilmiştir.

Tablo 16: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Anne Mesleğinin Öğretmen Olmasına Göre Farklılaşma Durumu

Tutum		N	$\bar{X}$	S	Sd	t
Anne Mesleği	Öğretmen	10	145,7000	17,77	312	0,470
	Diğer	304	142,8454	18,94		

p>0,05

Anne mesleği öğretmen ve diğer olan öğretmen adaylarının tutum puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek için yapılan t testi sonucunda; anne mesleği öğretmen olan öğrencilerin tutum puan ortalaması 145,70 standart sapması 17,77 olarak bulunmuştur. Anne mesleği diğer olan öğrencilerin tutum puan ortalaması 142,84 ve standart sapması ise 18,94 olarak hesaplanmıştır. Bu iki ortalama arasındaki farkın test edilmesi için yapılan bağımsız gruplar için t testi sonucunda t değeri 0,470 olarak saptanmıştır.

Anne mesleği öğretmen ve diğer (ev hanımı, memur, serbest meslek, esnaf, işçi, emekli) olan öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın test edilmesi için yapılan t testi sonucunda hesaplanan t değeri ($t=-0,470$; $p= 0,63$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Başka bir ifade ile anne mesleği öğretmen ve öğretmen olmayan öğrencilerin tutum puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının, baba mesleğinin öğretmen olması durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tutum puanları dağılımının varyanslarının homojenliğinin test edilmesi için yapılan Levene test istatistiği ($F=2,927$; $p>0,05$) sonucunda varyansların homojen olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan t- testi sonuçları tablo 23' de verilmiştir.

Tablo 17: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Baba Mesleğinin Öğretmen Olmasına Göre Farklılaşma Durumu

Tutum		N	$\bar{X}$	S	Sd	t
Baba Mesleği	Öğretmen	25	147,1600	12,79544	312	1,166
	Diğer	289	142,5709	19,30087		

$p>0,05$

Baba mesleği öğretmen ve diğer olan öğretmen adaylarının tutum puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek için yapılan t testi sonucunda; baba mesleği öğretmen olan öğrencilerin tutum puan ortalaması 147,16 standart sapması 12,79 olarak bulunmuştur. Baba mesleği diğer olan öğrencilerin tutum puan ortalaması 142,57 ve standart sapması ise 19,30 olarak hesaplanmıştır. Bu iki ortalama arasındaki farkın test edilmesi için yapılan bağımsız gruplar için t testi sonucunda t değeri 1,166 olarak saptanmıştır.

Baba mesleği öğretmen ve diğer(memur, serbest meslek, esnaf, işçi, emekli) olan öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın test edilmesi için yapılan t testi sonucunda hesaplanan t değeri ($t=-1,166$; $p=0,24$ $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Başka bir ifade ile baba mesleği öğretmen ve öğretmen olmayan öğrencilerin tutum puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: Araştırmanın altıncı alt problemi; ‘Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, ailelerinin gelir düzeyine göre farklılaşıyor mu?’. Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 18: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı (KT)	Sd	Kareler Ortalaması (KO)	F
Gruplar Arası	1181,643	6	196,941	
Gruplar İçi	110519,083	307	359,997	0,547
Toplam	111700,726	313		

P>0,05

Öğretmenliğe yönelik tutum puanlarının, öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelir düzeyleri değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre F değeri 0,772 bulunmuştur. Bu F değeri 6 ve 307 serbestlik derecesinde test edildiğinde tutum puanları ile araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir ($p=0,77$; $p>0,05$).

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: Araştırmanın yedinci alt problemi; ‘Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılaşıyor mu?’. Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 19: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Devam Ettikleri Sınıfa Göre Farklılaşma Durumu

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı (KT)	Sd	Kareler Ortalaması (KO)	F
Gruplar Arası	1870,985	3	623,662	
Gruplar İçi	109829,741	310	354,289	1,760
Toplam	111700,726	313		

P>0,05

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının, öğretmen adaylarının devam ettikleri sınıf değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, F değeri 1,760 bulunmuştur. Bu F değeri 3 ve 310 serbestlik derecesinde test edildiğinde tutum puanları ile devam ettikleri sınıflar arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir ($p=0,15$; $p>0,05$).

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, cinsiyete göre farklılaşıyor mu? Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 20: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

Faktörler			N	$\bar{X}$	S	Sd	t
Bilinç	Cinsiyet	Kadın	208	48,4135	10,79328	312	3,105
		Erkek	106	44,1321	12,92769		
Güvence	Cinsiyet	Kadın	208	10,1442	3,10343	312	,679
		Erkek	106	9,8962	2,97267		
İdeal	Cinsiyet	Kadın	208	7,5913	2,32427	312	3,959
		Erkek	106	6,5000	2,28139		
Etkilenme	Cinsiyet	Kadın	208	3,8029	2,22515	312	-,346
		Erkek	106	3,8962	2,32145		

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre öğretmenlik mesleğini tercih etme durumları karşılaştırıldığında bilinç ($p=0,002$; $p< 0,05$) ve ideal ($p=0,000$; $p< 0,05$) faktörleri bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından kadın ve erkeklerin, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan bilinç ve ideal faktörleri arasındaki farkı belirlemek için yapılan t testi sonucunda; kadın öğretmen adaylarının bilinç faktörü puan ortalaması 48,4135, standart sapması 10,79328 bulunmuştur. Erkek öğretmen adaylarının bilinç faktörü puan ortalaması 44,1321 ve standart sapması 12,92769 hesaplanmış, t değeri ise 3,105 olarak bulunmuştur.

Buna göre öğretmenlik mesleğini tercih ederken kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha bilinçli davrandıkları söylenebilir.

Kadın öğretmen adaylarının ideal faktörü puan ortalaması 7,5913, standart sapması 2,32427 bulunmuştur. Erkek öğretmen adaylarının ideal faktörü puan ortalaması 6,5000 ve standart sapması 2,28139 hesaplanmış, t değeri ise 3,959 olarak bulunmuştur.

Yapılan analizlere göre öğretmenlik mesleğini tercih ederken kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha idealist oldukları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre güvence ve etkilenme faktörleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanamamıştır ($p>0,05$).

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: ‘Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, mezun olunan lise türüne göre farklılaşıyor mu?’ Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 21: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Mezun Oldukları Lise Türlerine Göre Farklılaşma Durumu

Faktörler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı (KT)	Sd	Kareler Ortalaması (KO)	F
Bilinç	Gruplar Arası	605,869	5	121,174	0,881
	Gruplar İçi	42343,812	308	137,480	
	Toplam	42949,682	313		
Güvence	Gruplar Arası	42,163	5	8,433	0,901
	Gruplar İçi	2883,687	308	9,363	
	Toplam	2925,850	313		
İdeal	Gruplar Arası	37,495	5	7,499	1,350
	Gruplar İçi	1710,900	308	5,555	
	Toplam	1748,395	313		
Etkilenme	Gruplar Arası	12,105	5	2,421	0,472
	Gruplar İçi	1579,284	308	5,128	
	Toplam	1591,389	313		

Araştırmaya katılan öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre öğretmenlik mesleğini seçmelerinde etkili faktörleri karşılaştırmak için yapılan tek yönlü Varyans

analizi sonucunda F değeri bilinç faktörü için 0,881; güvence faktörü için 0,901; ideal faktörü için 1,350; etkilenme faktörü için 0,472 olarak bulunmuştur. Bu F değeri 5 ve 308 serbestlik derecesinde test edildiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bu mesleği seçmelerinde etkili olan faktörler ile mezun oldukları lise türü arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır ($p>0,05$).

Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: ‘Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, anne ve baba mesleğinin öğretmenlik oluşuna göre farklılaşıyor mu?’ Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Anne mesleği öğretmen ve diğer(ev hanımı, öğretmen, memur, serbest meslek, esnaf, işçi, emekli) mesleklerden olan öğrencilerin, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin, puanlar dağılımının, varyanslarının homojenliğini test edebilmek için yapılan Levene test istatistiği sonucunda (Bilinç faktörü için $F= 1,992$; $p>0,05$; Güvence faktörü için $F= 2,108$; $p>0,05$; İdeal faktörü için $F= 0,001$; $p>0,05$; Etkilenme faktörü için $F= 0,556$; $p>0,05$) varyansların homojen olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan bağımsız gruplar için t testi sonuçları Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 22: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Mesleğinin Öğretmen Olması Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Karşılaştırılması

Faktörler			N	$\bar{X}$	S	Sd	t
Bilinç	Anne	Öğretmen	10	48,0000	15,86050	312	0,283
	Mesleği	Diğer	304	46,9342	11,58619		
Güvence	Anne	Öğretmen	10	8,6000	3,94968	312	-1,539
	Mesleği	Diğer	304	10,1086	3,01997		
İdeal	Anne	Öğretmen	10	7,7000	2,45176	312	0,648
	Mesleği	Diğer	304	7,2072	2,36304		
Etkilenme	Anne	Öğretmen	10	6,1000	2,51440	312	3,279
	Mesleği	Diğer	304	3,7599	2,21119		

Araştırmaya katılan öğrencilerin “anne mesleğinin öğretmen olması” durumuna göre öğretmenlik mesleğini tercih etme durumları karşılaştırıldığında “etkilenme faktörü bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p=0,001$; $p<0,05$).

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından anne mesleği öğretmen ve diğer meslek (ev hanımı, memur, esnaf, işçi, serbest meslek, emekli) olanlarla, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde rol oynayan etkilenme faktörü arasındaki farkı belirlemek için yapılan t testi sonucunda; anne mesleği öğretmenlik olanların etkilenme faktörü puan ortalaması 6,1000, standart sapması 2,51440 bulunmuştur. Annesi diğer mesleklerden olanların etkilenme faktörü puan ortalaması 3,7599 ve standart sapması 2,21119 hesaplanmış, t değeri ise 3,279 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla öğretmenlik mesleğini tercih ederken anne mesleği öğretmen olan öğrenciler, anne mesleği öğretmen olmayan öğrencilere göre daha çok etkilenmektedirler.

Ayrıca “anne mesleğinin öğretmen olması” durumuna göre bilinç, güvence ve ideal faktörleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanamamıştır ($p>0,05$).

Baba mesleği öğretmen ve diğer (memur, serbest meslek, esnaf, işçi, emekli) meslek olan öğrencilerin, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin puanlar dağılımının, varyans homojenliğinin test edilmesi için yapılan Levene test istatistiği sonucunda (Bilinç faktörü için $F=0,615$; $p>0,05$, Güvence faktörü için $F= 2,161$; $p>0,05$, İdeal faktörü için $F=2,631$; $p>0,05$, Etkilenme faktörü için $F= 0,076$; $p>0,05$) varyansların homojen olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan bağımsız gruplar için t testi sonuçları Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Mesleğinin Öğretmen Olması Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Karşılaştırılması

Faktörler			N	$\bar{X}$	S	Sd	t
Bilinç	Baba	Öğretmen	25	50,0800	11,55754	312	1,387
	Mesleği	Diğer	289	46,6990	11,70838		
Güvence	Baba	Öğretmen	25	9,0800	3,62767	312	-1,676
	Mesleği	Diğer	289	10,1453	2,99531		
İdeal	Baba	Öğretmen	25	7,4400	2,02237	312	0,478
	Mesleği	Diğer	289	7,2042	2,39281		
Etkilenme	Baba	Öğretmen	25	5,4800	2,29347	312	3,888
	Mesleği	Diğer	289	3,6920	2,19816		

Araştırmaya katılan öğrencilerin “baba mesleğinin öğretmen olması” durumuna göre öğretmenlik mesleğini tercih etme durumları karşılaştırıldığında ‘etkilenme’ faktörü bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p=0,001$; $p<0,05$).

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından baba mesleği öğretmen ve diğer mesleklerden olanlarla, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde rol oynayan etkilenme faktörü arasındaki farkı belirlemek için yapılan t testi sonucunda; baba mesleği öğretmenlik olanların etkilenme faktörü puan ortalaması 5,4800, standart sapması 2,29347 bulunmuştur. Babası diğer mesleklerden olanların etkilenme faktörü puan ortalaması 3,6920 ve standart sapması 2,19816 hesaplanmış, t değeri ise 3,888 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla öğretmenlik mesleğini tercih ederken baba mesleği öğretmen olan öğrenciler, baba mesleği öğretmen olmayan öğrencilere göre daha çok etkilenmektedirler.

Ayrıca “baba mesleğinin öğretmen olması” durumuna göre bilinç, güvence ve ideal faktörleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanamamıştır ($p>0,05$).

On birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlanması: ‘Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, ailenin gelir düzeyine göre farklılaşıyor mu?’. Bu probleme yönelik olarak yapılan istatistiki analiz ve yorumları aşağıda verilmiştir.

Tablo 24: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Öğretmenlik Mesleğini seçmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Karşılaştırılması

Faktörler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı (KT)	Sd	Kareler Ortalaması (KO)	F
Bilinç	Gruplar Arası	242,736	6	40,456	
	Gruplar İçi	42706,946	307	139,111	0,291
	Toplam	42949,682	313		
Güvence	Gruplar Arası	24,943	6	4,157	
	Gruplar İçi	2900,907	307	9,449	0,440
	Toplam	2925,850	313		
İdeal	Gruplar Arası	12,224	6	2,037	
	Gruplar İçi	1736,170	307	5,655	0,360
	Toplam	1748,395	313		
Etkilenme	Gruplar Arası	66,204	6	11,034	
	Gruplar İçi	1525,185	307	4,968	2,221
	Toplam	1591,389	313		

Yapılan tek yönlü Varyans analizi sonucunda F değeri etkilenme faktörü için 2,221 olarak bulunmuştur. Bu F değeri 6 ve 307 serbestlik derecesinde test edildiğinde 0,041 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Buna göre öğretmen adayların bu mesleği seçmelerinde etkili olan faktörlerden etkilenme faktörü ile öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır

($p=0,04$; $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. İkili karşılaştırmalar için kullanılan LSD testi sonuçları aşağıda tablo olarak verilmiştir.

Tablo 25: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Öğretmenlik Mesleğini seçmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Karşılaştırılması LSD testi Sonuçları

	2500 TL ve daha fazla (4,11)	2101 – 2500 TL (4,33)	1701– 2100 TL (4,20)	1251– 1700 TL (4,56)	851- 1250 TL (3,66)	458 – 850 TL (3,26)	457 TL ve daha az
457 TL ve daha az (3,76)	-0,341	-0,564	-0,439	-0,799	0,099	0,508	
458– 850 TL (3,26)	-,0850	-1,073	-0,948	-1,308*	-0,409		-0,508
851–1250TL (3,66)	-0,441	-0,663	-0,538	-0,900*		0,409	-0,099
1251– 1700TL(4,56)	0,457	0,235	0,360		0,900*	1,308*	0,799
1701 – 2100 TL(4,20)	0,097	-0,125		-0,360	0,538	0,948	0,439
2101 – 2500 TL(4,33)	0,222		0,125	-0,235	0,663	1,073	0,564
2500 TL ve üzeri		-0,222	-0,097	-0,457	0,441	0,850	0,341

*P<0,001

Ailesinin aylık geliri 1251-1700TL olan öğrencilerin ve ailesinin geliri 851-1250TL ve 458-850TL olan öğrencilerin etkilenme faktörü puan ortalamaları arasındaki fark, ailesinin geliri 1251 -1700TL olan öğrencilerin lehine anlamlıdır. Bir başka anlatımla ailesinin aylık gelir düzeyi 1251-1700TL olan öğrenciler, ailesinin geliri 851-

1250TL ve 458-850TL olan öğrencilere göre öğretmenlik mesleğini seçerken daha fazla etkilenmektedirler.

Ailesinin geliri 457 TL ve daha az; 1701-2100TL; 2100-2500TL; 2500TL ve daha üzeri olan öğrencilerin etkilenme faktörü puan ortalamaları arasında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma verilerinin analizi sonucu ortaya çıkan bulgu ve yapılan yorumlar ayrı ayrı ele alınarak, alt problemleri açıklayan sonuçlara ve bunlara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasındaki ilişkiyi incelediğimiz araştırmamızda ele aldığımız alt başlıktaki bulgulara göre aşağıdaki yargılara varabiliriz.

1. Sınıf öğretmeni adayları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlara ne ölçüde sahiptirler?

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlara olumlu ve orta düzeyde sahip oldukları görülmüştür.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ayrıca cinsiyet, öğrenim görülen üniversite, devam edilen sınıf, mezun olunan lise türü, anne – baba meslekleri ve ailelerinin aylık gelir değişkenleri açısından da incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları;

Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Öğrenim görülen üniversite değişkeni açısından incelendiğinde, Ege Üniversitesinde okuyan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının, Dokuz Eylül Üniversitesinde okuyan öğretmen adaylarına göre biraz daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Devam edilen sınıf değişkeni açısından incelendiğinde, üç ve dördüncü sınıfa devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, bir

ve ikinci sınıfa devam eden öğretmen adayların tutumlarına göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Mezun olunan lise türü değişkeni açısından incelendiğinde, süper lise mezunu öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, öğretmen lisesi de dahil olmak üzere diğer tüm lise türlerinden mezun olan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Anne mesleği değişkeni açısından incelendiğinde, annesi memur, esnaf ve işçi olan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, annesi öğretmen de dahil diğer meslek gruplarına mensup olan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Baba mesleği değişkeni açısından incelendiğinde, babası öğretmen olan öğretmen adaylarının, mesleğe yönelik tutumlarının, babası diğer tüm meslek gruplarına dahil olan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Ailelerinin aylık gelir düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde, ailesinin aylık gelir düzeyi 1701 – 2100 TL arasında olan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, ailelerinin geliri bu gelir düzeyinin altında ve üstünde olan tüm öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

2. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu mesleği tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında bir ilişki var mıdır?

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu mesleği tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

3. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, cinsiyete göre farklılaşıyor mu?

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında, cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

4. Sınıf öğretmeni adayların, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mezun olunan lise türüne göre farklılaşıyor mu?

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen verilere göre, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında, mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

5. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, anne ve baba mesleğinin öğretmenlik oluşuna göre farklılaşıyor mu?

Yapılan araştırma sonucunda, araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında, anne ve baba mesleğinin öğretmen olması değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

6. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, ailelerinin gelir düzeyine göre farklılaşıyor mu?

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında, ailelerinin aylık gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

7. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öğrenim gördükleri sınıfa göre farklılaşıyor mu?

Yapılan araştırma sonucunda, araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında, öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

- 8.** Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, cinsiyete göre farklılaşıyor mu?

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerden bilinç ve ideal faktörlerinde, cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan kadın öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih ederken erkek öğretmen adaylarına göre daha bilinçli ve idealist davrandıkları belirlenmiştir.

Güvence ve etkilenme faktörlerinde ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

- 9.** Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, mezun olunan lise türüne göre farklılaşıyor mu?

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerde, mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

- 10.** Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, anne ve baba mesleğinin öğretmenlik oluşuna göre farklılaşıyor mu?

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, anne mesleğinin öğretmenlik olması durumuna göre incelendiğinde; 'etkilenme' faktöründe, anne mesleğinin öğretmenlik olma durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre annesi öğretmen olan öğretmen adaylarının, bu mesleği seçerken, annesi diğer mesleklerden olan öğretmen adaylarına göre daha fazla etkilendikleri belirlenmiştir. Anne mesleğinin öğretmenlik olması durumuna göre 'bilinç', 'güvence' ve 'ideal' faktörlerinde ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, baba mesleğinin öğretmenlik olması

durumuna göre incelendiğinde; ‘etkilenme’ faktöründe, baba mesleğinin öğretmenlik olma durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre babası öğretmen olan öğretmen adaylarının, bu mesleği seçerken, babası diğer mesleklerden olan öğretmen adaylarına göre daha fazla etkilendikleri belirlenmiştir. Baba mesleğinin öğretmenlik olması durumuna göre ‘bilinç’, ‘güvence’ ve ‘ideal’ faktörlerinde ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

11. Sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler, ailenin gelir düzeyine göre farklılaşıyor mu?

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerden ‘etkilenme’ faktörü ile öğretmen adaylarının ailelerinin aylık gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Ailesinin aylık geliri 1251 – 1700 TL olan öğretmen adaylarının, ailesinin geliri 851 – 1250 TL ve 458 – 850 TL olan öğretmen adaylarına göre, bu mesleği seçerken daha fazla etkilendikleri belirlenmiştir.

Yapılan araştırmada öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu mesleğe yönelmelerinde etkili olan faktörler hem ayrı ayrı hem de aralarındaki ilişki bakımından incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu ve orta düzeyde olduğu saptanmıştır.

Gürkan’ ın (1993) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlik tutum puanları oldukça düşük düzeyde kalmıştır. Aynı yıl, Aydın’ ın (1993) yaptığı araştırmada ise öğretmen adaylarının sahip oldukları öğretmenlik tutumları orta düzeyde saptamıştır. Sözer’in 1996 yılında yapmış olduğu araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik tutum puanları olumlu ve orta düzeyde tespit edilmiştir. Benzer bir biçimde Karahan’ ın (2003) araştırmasında ise eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik tutum puanları olumlu ve orta düzeyde tespit edilmiştir. Karahan bu durumu dönemin öğretmen adaylarının mesleki atamalarındaki rahatlığa bağlamıştır.

Genel itibariyle yapılan araştırmalar incelendiğinde öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının son on yıldır orta düzeyden, olumlu ve orta

düzeve doğru bir çıkış gösterdiği sonucuna varılabilir. Bu durumu ülkenin siyasi ve ekonomik alanda yaşadığı zor günlerle ilişkilendirmek mümkündür. Öğretmenlerin çoğunun devlete bağlı kurumlarda memur olarak çalışabilme şansı olduğu göz önünde bulundurulursa, işsizlik kaygısı taşıyan genç nüfusun öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlar geliştirmesi olağandır. Ancak yine de öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların yalnızca orta ve olumlu düzeyde kalması endişe vericidir. Gelecek nesillerin şekillenmesinde en büyük paya sahip olan öğretmenlerin yüksek derecede öğretmenlik tutumuna sahip olması gerekmektedir. Tutum düzeylerinin orta seviyede kalmasını çeşitli nedenlere bağlı olarak açıklayabiliriz. Bu nedenlerden ilki öğretmenlik programlarından mezun olan öğretmen adaylarının, göreve başlayabilmek için girmek zorunda oldukları Kamu Personeli Giriş Sınavının yüksek taban puanları ve yoğun olarak atama yapılan bölgelerin sosyo-kültürel açıdan ülkenin batısına oranla daha az gelişmiş olmasıdır. Tüm bunlara ek olarak öğretmenlerin zorlu çalışma koşulları ile yaygın bir görüş olarak kabul edilen maaş yetersizlikleri de, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olmasını engelliyor olabilir.

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyet değişkeni açısından incelenmiş ve kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek tutumlara sahip oldukları tespit edilmiştir.

Küçükahmet'in 1975'de yapmış olduğu 'Öğretmen yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları' adlı araştırmasında cinsiyete bağlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Aydın 'ın (1993) sınıf öğretmenlerinin psikolojik ihtiyaçları ile öğretmenlik tutumları arasında ilişkiyi incelediği araştırmasında cinsiyete bağlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Benzer bir şekilde, Çapa ve Çil'in (2000) araştırmasında da cinsiyete göre farklılaşma tespit edilmemiştir.

Ancak Özgür'ün (1994), Karahan'ın (2003) ve Şen'in (2006) öğretmen adayları üzerinde yaptığı araştırmasında cinsiyete göre farklılaşma tespit edilmiştir. Kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına oranla öğretmenlik mesleğine yönelik daha olumlu tutumlar geliştirdiği saptanmıştır. Yapılan araştırmadan elde edilen bulgular Özgür (1994), Karahan (2003) ve Şen'in (2006) cinsiyet değişkeni açısından elde etmiş oldukları bulgularla paralellik göstermektedir.

Kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde olmasının nedenlerini çeşitli açılardan ele almak mümkündür. Öğretmenlik mesleğinin çalışma saatlerinin uygunluğu kadın adaylar için aile kurmak, çocuk yetiştirmek, aile ilişkilerine daha kaliteli ve daha çok zaman ayırabilmek adına cazip geliyor olabilir. Bunun dışında toplum tarafından benimsenmiş olan 'öğretmenlik bir kadın mesleğidir' kanısı da kadın öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının daha yüksek olmasını sağlıyor olabilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları mezun oldukları orta öğretim kurumlarına göre incelenmiş ve bu değişkene göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Benzer şekilde Özgür'ün (1994), Sözer'in (1996), Karahan'ın (2003) ve Şen'in (2006) yapmış oldukları araştırmalarında da mezun olunan orta öğretim kurumlarına göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarda farklılaşma tespit edilmemiştir.

Araştırmaya katılan 314 öğretmen adayından 65'inin öğretmen lisesi mezunu olmasına rağmen analizler sonucunda bir farklılaşma tespit edilmemesi, öğretmen liselerinin öğrencilere öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu ve yüksek düzeyde tutum kazandıramadığı gerçeğini ortaya koymaktadır.

Yapılan araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları anne ve baba mesleğinin öğretmen olması durumuna göre incelenmiş ve anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bunun nedenini adayın büyüdüğü aile ortamında öğretmenlik mesleğine yönelik geçirmiş olduğu yaşantılara bağlamak mümkün olabilir. Öğretmenlerin zorlu sosyo-ekonomik koşullarda devam ettirdikleri hayatları, çocuklarının bu mesleğe yönelik daha olumlu tutumlar geliştirmesini engellemiş olabilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre incelenmiş ve anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bunun nedenini her geçen gün biraz daha zorlaşan yaşam koşullarında adayların içinde buldukları sosyo-ekonomik olanakları düşünmeksizin diğer mesleklere göre iş garantisinin daha fazla olduğu öğretmenlik mesleğine karşı benzer düzeyde tutum geliştirmiş olmalarıyla açıklamak mümkündür.

Yapılan araştırma sonucunda, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile devam ettikleri sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. 1993 senesinde Aydın ve 2006 senesinde Şen tarafından yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmışken, Özgür (1994), Çapa ve Çil (2000) ve Karahan'ın (2003) yaptığı araştırmalarda ise sınıflar arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu mesleği tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, öğretmenlik mesleğini severek ve isteyerek seçmiş olan adayların daha olumlu ve yüksek düzeyde öğretmenlik tutumlarına sahip oldukları söylenebilir. Sabır, özveri ve hassaslık gerektiren bu meslekte olumlu öğretmenlik tutumlarına sahip olabilmenin ilk koşulu öğretmenlik mesleğini sevip saygı duymaktır.

Bunun yanı sıra yapılan araştırma sonucunda, araştırmaya katılan kadın öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini seçerken, erkek öğretmen adaylarına göre daha bilinçli ve idealist davrandıkları tespit edilmiştir. Türk toplumsal yapısında kadın ve erkeğin sahip olması gereken sorumluluklar göz önünde bulundurulduğunda, ortaya çıkan sonuç şaşırtıcı değildir. Öğretmenlik mesleğinin sunduğu olanaklar, kadınların daha bilinçli ve idealist bir şekilde öğretmenlik mesleğine yönelmelerini sağlamaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmeni adaylarının bu mesleği tercih etmelerinde etkili olan faktörler, mezun oldukları lise türü değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Bu sonuçlar, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile mezun olunan lise türü arasında farklılaşma tespit edilmeyen bulguları destekler niteliktedir.

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde, anne ve baba mesleğinin öğretmen olması koşulunda, anne ve babası diğer meslek mensubu olan öğretmen adaylarına göre daha fazla etkilendikleri tespit edilmiştir. Etkilenmenin, öğretmenlik mesleğinin sağladığı cazip olanaklardan kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Yapılan araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde ailelerinin aylık gelir düzeyleri ile etkilenme faktörü arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre ailesinin aylık gelir düzeyi 1251 – 1700 TL olan öğretmen adaylarının, ailesinin aylık geliri 851 – 1250 TL ve 458 – 850 TL olan öğretmen adaylarına göre, bu mesleği seçerken daha fazla etkilendikleri belirlenmiştir. Buna göre orta sosyo-ekonomik sınıfta yer alan öğretmen adayları alt sosyo-ekonomik sınıfta yer alan öğretmen adaylarına göre bu mesleği seçerken daha fazla etkilenmektedirler. Bu sonucu buldukları sosyal sınıfı korumak adına öğretmenlik mesleğini tercih etmelerine bağlamak mümkündür.

5.2. Öneriler

2008 – 2009 akademik yılı içerisinde Ege ve Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarıyla yapılan ‘Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörler’ arasındaki ilişkiyi ölçen araştırma sonucunda elde ettiğimiz bulgulara göre aşağıdaki önerilerde bulunmak mümkündür:

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerine ait bulgular, daha önceden yapılmış olan araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir. Genel olarak öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlara orta düzeyde sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğinin insani boyutu da düşünüldüğünde, yüksek öğrenim kurumlarına öğrenci seçilirken uygulanan akademik sınavların yanı sıra, öğretmen olmak isteyen öğrencilerin psikolojik durumlarının da test edilebileceği ölçeklerin geliştirilerek kullanılması gerekmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda, öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin, okudukları dönemde gerçekleştirilen öğretmen atamalarına göre farklılık gösterebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda Yüksek Öğrenim Kurumu tarafından, ileriye dönük araştırmalar yapılarak ülkenin öğretmen ihtiyacı sayısına göre eğitim fakültelerinde kontejan açılması, gençlerin işsizlik kaygısı nedeniyle, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerinin düşmesini engelleyebilir.

Ayrıca orta öğretim kurumlarında mesleki rehberliğe daha fazla önem verilmeli ve meslekler öğrenci seviyelerine uygun bir dille tanıtılmalıdır. Öğretmenlik mesleği herkes tarafından kolaylıkla yapılabilecek bir meslek değildir. Bu gerçek kabullenilmeli ve buna yönelik çalışmalar yapılarak kişisel özellikleri ve psikolojik durumu uygun olmayan öğrencilerin bu mesleği seçmeleri önlenmelidir.

Orta öğretim kurumlarında yapılan mesleki rehberlik ve yönlendirme çalışmalarında öğrenci, veli ve okul iş birliği sağlanmalı, öğrencilerin kendi kişisel özelliklerine ve isteklerine uygun olmayan mesleklere yönlendirilmelerinin önüne geçilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ackerman, D. L. & Rolfhus, E. L. (2004). The locus of adult intelligence: Knowledge, 8. Abilities and notability traits. *Psychology & Aging, 14*, 314-330.
- Ada, S. ve Ünal, S. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Matbaası.
- Ajzen, I. (1988). *Attitudes, personality and behaviour*. Open Universty Press: Milton Keynes.
- Akbayır, K. (2003). *Öğretmenlik mesleğine yönelmede ailenin ve branş seçiminde cinsiyetin rolü*. Van:Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi A.B.D.
- Allport, G.W. (1935). *Handbook of social psycpology* . Worcester, Massachusetts: Clark Universty Press.
- Altıntaş, E. (1999) . *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri ve ilkokul öğretmenlerinin ilkokul öğretmenliği mesleğini algılamaları arasındaki fark*. İstanbul: 4.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 1
- Arkonaç, S. (1998). *Psikoloji, zihin süreçleri bilimi*. İstanbul: 2. Baskı, Alfa Yayınları.
- Aslan, K. (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İzmir: Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Awanbor, D. (1996). Self concept and Nigerian Teacher- trainee's attitude toward teaching. *European Journal of Teacher Education* , 19.
- Aydın, O. (1993). *Sınıf öğretmeni adaylarının psikolojik ihtiyaçları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgen, N. (1988). *Öğretmenin mesleki ve insani nitelikleri*. Ankara: Çağdaş Eğitim, Sayı: 232.
- Bordin, E. S. (1943). A Theory of vocational interest as dynamic phenomena. *Educational and Psychological Measurement. Vol: 3*, 49 – 66.
- Büyükkaragöz, S. (1988). *Eğitimde öğretmenin rolü ve öğretmen tutumlarının öğrenci davranışları üzerindeki etkisi*. Ankara: MEB, Sayı: 137.

- Çapa, Y., Çil. N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. Ankara: *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Can, G. (1987). Öğretmenlik meslek anlayışı üzerine bir araştırma. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, (1).
- Chong, S., Wong, I. & Lang, C. (2005). *Pre-service teachers's beliefs, attitudes and expectations*. A review of the Literature, Singapore. <http://conference.nie.edu.sg> adresinden alınmıştır. Erişim Tarihi: 07/08/2009
- Coultas, C.J, Lewin, M. K. (2002). Who becomes a teacher? The characteristics of student teachers in four countries. *International Journal of Educational Development*, Volume 22, Issues 3-4, 243-260.
- Cüceloğlu, D. (2003). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: 12. Baskı, Remzi Kitabevi.
- Çakır, M. A. (2006). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelenk, S. (1998). *Eğitim yüksekokulu öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çeliköz, N. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 32, 136-145.
- Çetin F. ve Çetin Ş. (2005). Anadolu öğretmen liselerinden mezun olmuş eğitim fakültesi öğrencileri üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi* 19, 1-12.
- Erdem A. ve Anılan H. (1999) *Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı.
- Erden, M. (1995). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik derslerine yönelik tutumları*. Ankara: *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:1.
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Ertuğrul, H. (2000). *Öğretmenin başarı kılavuzu*. İstanbul: 2. Baskı, Nesil Yayınları.
- Gati, I, Shenhav, M., & Givon. (1993). Processes involved in career preferences and compromises. *Journal of Counseling Psychology*, 40, 53-64.

- Ginzberg, E., Ginsburg, S., Axelrad, S. & Herma, J.L. (1951). *Occupational choice: An approach to a general theory*. New York: Columbia University Press.
- Gürkan, T. (1993). *İlkokul öğretmenlerinin öğretmenlik tutumları ile benlik kavramları arasındaki ilişki*. Ankara: Basılmamış Araştırma.
- Hacıoğlu, F. ve Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1983). *İnsan ve insanlar*. İstanbul: 5. Basım, Beta Yayınları.
- Karahan, E. (2003). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik tutumları açısından incelenmesi*. İstanbul: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keleş, R. (1976). *Toplum bilimlerinde araştırma ve yöntem*. Ankara: Sevinç Matbaası, Türkiye Orta Doğu ve Amme Enstitüsü.
- Kepçeoğlu, M. (1997). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Başak Ofset.
- Klassen, R. M. (2008). Motivation beliefs of secondary school teachers in Canada and Singapore: A mixed methods study. *Teaching and Teacher Education, 24*.
- Küçükahmet, L. (1975). Öğretmen yetiştiren kurum öğretmenlerinin tutumları. *Ankara: A.Ü.Eğitim Fakültesi Yayını*.
- Kuzgun, Y. (2003). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social-cognitive theory of career and academic interest, choice and performance. *Journal of Vocational Behaviour, 45*, 79-122.
- Lubis, S. (1988). *Attitude toward the teaching profession of students of the vocational and technical teacher education college*. Padang, Indonesia. The Ohio State University.
- Mack, F. & Jackson, T. (1990). High school students attitudes about teacher as a career choice. *Education Of Teacher Educators, February, 5-8*.
- Mawer, M. (1996). *The effective teaching of physical education*. London and New York.
- MEB, (2008). *Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB, (2002). *Öğretmen yeterlikleri*. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Millî Eğitim Basımevi,.

- Nauta, M. M., Kahn, J. H., Angell, J. W., & Contarelli, E. A. (2002). Identifying the antecedents in the relation between career interest and self-efficacy. *Journal of Counseling Psychology*, 290-301.
- Oğuzkan, F. (1985). *Orta dereceli okullarda öğretim*. Ankara: Gül Yayınevi.
- ÖSYS – 2008 Yükseköğretim Programları ve Kontejanları Klavuzu
- ÖSYS – 2007 Yükseköğretim Programları ve Kontejanları Klavuzu
- ÖSYS – 2006 Yükseköğretim Programları ve Kontejanları Klavuzu
- ÖSYS – 2005 Yükseköğretim Programları ve Kontejanları Klavuzu
- Övet, O. (2006). *Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi*. İstanbul: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özalp, E. (1997). *Davranış bilimine giriş*. Eskişehir: Açıköğretim Yayınları.
- Özbek, Z., Özgen, N. ve Kahyaoğlu, M. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: IX, Sayı: 2, Aralık 2007*
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.
- Özgür, N. (1994). *Öğretmenlik mesleğine karşı tutum*. İstanbul: Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pigge, F.L, & Marso, R.N. (1994). *A four year multifactor longitudinal study of teachers' attitudes during training and teaching*.
http://www.teqjournal.org/backvols/1994/21_2/sp94_marso.pdf , USA, s. 37-44.
Erişim Tarihi: 11.01.2008
- Polly, A., Jimmy, S. C. (2002). The toolbox and the mirror: Reflection and practice in progressive teacher education. *Radical Teacher*.
- Rubinton, N. (1980). Instruction in career decision making and decision-making styles. *Journal of Counseling Psychology*, 27, 581-588.
- Saban, A. (2003). Sınıf öğretmeni adaylarının demografik özellikleri ve mesleki eğilimleri. *Eğitim Araştırmaları*, 10: 91-101.
- Sakaoğlu, N. (1992). *Cumhuriyet dönemi eğitim tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

- Shaffers, K.G. (1997). Woman's career development: Can theoretically derived variables predict persistence in engineering major. *Journal of Counseling Psychology*, 44, 171-183.
- Shaukat, H. (2004). *Effectiveness of teacher training in developing professional attitude of prospective secondary school teachers..* [http:// eprints.hec.gov.pk/483](http://eprints.hec.gov.pk/483) adresinden alınmıştır. Erişim Tarihi: 01.08.2009
- Sherif , M. (1969). *Social psychology*. NY: Harber & Row.
- Slocum, M. C. (1974). *Formula for Translation – That – Communicates*. Notes on translation.
- Smith, M. B. (1968). *Attitude change*. İnternational Encyclopedia Of The Social Sciences . Crowell Collier And Mac Millan. S.458-467.
- Super , D.E. (1957). *The psychology of careers*. New York : Harper And Row Publishers.
- Super, D. E., Starishevsky, R., Matlin, N., Jordaan J. P.(1963). *Career development: Self– Concept Theory*. New York: College Entrance Examination Board.
- Sözer, E. (1996). Üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, Güz 1996*.
- Şen, B. (2006). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik tutumları ile öğrenme ve ders çalışma stratejileri arasındaki ilişki*. İstanbul: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Dalı.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tezcan, M. (1996). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Bilim Yayınları,.
- Topkaya, E. ve Yalın, M. (2001). *Uygulama öğretmenliğine ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi*. Eğitimde kuram ve uygulama. <http://www.eku.comu.edu.tr> adresinden alınmıştır. Erişim tarihi: 17.03.2010
- Tracey, J. G., Hopkins, N. (2001). Correspondence of interests and abilities with occupational choise. *Journal of Counseling Psychology*, 48, 178-189.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: 10. Baskı.

- Üstündağ, N. (2001). *Müfredat labaratuvar okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin bilgisayar tutumları İle kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Üstünoğlu, Ü. (1993). Okulöncesi öğretmenin nitelikleri. *Ankara: Çağdaş Eğitim, Yıl: 18, Sayı:184*.
- Varış, F. (1998). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Yeşilyaprak, B., Güngör, A. ve Kurç, G. (1998). *Eğitsel ve mesleki rehberlik*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Yeşilyaprak, B. (2000). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yetim, A., A. ve Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu: Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 12*.
- Zemblays, M., & Papanastasiou, E. (2004). Job satisfaction among school teachers in Cyprus. *Journal of Educational Administration, 42, 357-374*.
- Zhang, L. F. (2004). Learning approaches and career personality types. *Biggs and Holland united. Personality & Individual Differences, 37, 65-81*.

EKLER

EK 1: KİŞSEL BİLGİ FORMU

Değerli Öğretmen Adayları,

Bu çalışma, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yürütülen ‘Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Tutumları ile Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili olan Faktörler Arasındaki İlişki’ konulu yüksek lisans tezi kapsamında yapılan bir çalışmadır. Vereceğiniz cevaplar sadece yukarıda belirtilen araştırma dahilinde kullanılacak ve kimliğiniz gizli tutulacaktır. Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyunuz ve size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

Bu araştırmaya sağlayacağınız katkılar için teşekkür ederiz.

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Esra Dağ

1. ÜNİVERSİTE:

Ege Üniversitesi

Dokuz Eylül Üniversitesi

2. SINIFINIZ:

1. Sınıf

2. Sınıf

3. Sınıf

4. Sınıf

3. CİNSİYETİNİZ

Kadın

Erkek

4. MEZUN OLDUĞUNUZ ORTA ÖĞRETİM KURUMU

- ( ) Anadolu Lisesi ( ) Fen Lisesi
( ) Genel Lise ( ) Özel Kolej
( ) Açık Lise ( ) Meslek lisesi
( ) Öğretmen Lisesi ( ) Y. Dil Ağırlıklı Lise (Süper Liseler)

5.

Annenizin mesleği	Babanızın mesleği
( ) Ev hanımı	( ) Öğretmen
( ) Öğretmen	( ) Memur
( ) Memur	( ) Serbest meslek
( ) Serbest meslek	( ) Esnaf, işçi
( ) Esnaf, işçi	( ) Emekli
( ) Emekli	( ) Diğer(.....)
( )	
Diğer(.....)	

6. AİLENİZİN AYLIK GELİR DÜZEYİ:

- ( ) 457 YTL ve daha az ( ) 458.00-850.00 YTL
( ) 851.00 – 1250.00 YTL ( ) 1251.00 – 1700.00 YTL
( ) 1701.00- 2100.00 YTL ( ) 2101 – 2500.00 YTL
( ) 2500,00 YTL ve daha çok

EK 2: ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Tutum İfadeleri	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Benim için en ideal meslek öğretmenliktir.					
2.Bir ömür boyu öğretmenlik yapabilirim.					
3.Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç zevk vermiyor.					
4.Öğretmenlik benim için bir tutkudur.					
5.Öğretmenliğin bence hiçbir cazip yanı yoktur.					
6-Öğretmenlik mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanacağıma inanıyorum .					
7. Bu mesleğin bana çok şey kazandıracağını düşünmüyorum					
8-Öğretmenlikten alacağım manevi doyumunu hiç bir şeye değişmem.					
9-Bu mesleği yapmaktan kimse beni alıkoyamaz.					
10.Öğretmenliğin kişiliğime uygun bir meslek olduğunu düşünmüyorum					
11Bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtim.					
12-Öğretmenlikten alacağım hazzın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum.					
13.Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum.					
14.İnsanlara bir şeyler öğretmeyi sevdiğim için bu mesleği seçtim.					
15.Benden yeni bir meslek seçmem istense hiç tereddütsüz yine öğretmenlik mesleğini seçerdim.					
16.Bu meslekte her zaman öğrenme ve öğretme heyecanı duyacağımı zannetmiyorum.					
17.İleride bu meslekte başarılı olabilmek için çok çalışıyorum.					
18.Öğretmenlik mesleğinin beni ne maddi nede manevi açıdan tatmin edeceğini zannetmiyorum.					
19.Öğretmenlik mesleğini layıkıyla yapacağıma inanıyorum.					
20-Derslerden ve öğretmenlerden bıktığım için öğretmenlik benim için yapacağım mesleklerin en sonucusudur.					
21.Öğretmenlik bilginin yanı sıra yetenek gerektiren bir meslektir.					
22.Öğretmenlik paylaşımın en yoğun yaşandığı bir meslektir.					
23. Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim					
24. Öğretmen olacağımı düşündükçe mutsuz oluyorum.					
25. Bu mesleği öğrendikçe ciddiyetini daha iyi anlıyorum					
26. Daha iyi bir meslek bulursam bir an bile öğretmenlik yapacağımı zannetmiyorum					

Tutum İfadeleri	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
27. Öğretmenlik özveri isteyen bir meslektir.					
28. Öğretmenlik onurlu bir meslektir					
29. Öğretmenlik gibi çileli bir mesleğe başlamaktan çekiniyorum					
30. Öğretmenlik mesleği hasta toplumları kurtaracak bir ilaç gibidir					
31. Sürekli kendini yenileme düşüncesi bu mesleği yapma konusunda beni düşündürüyor					
32. Öğretmenlik mesleği bir daha düzelmeyecek kadar yıpranmış bir meslektir					
33. Öğretmenlik vicdani boyutu önemli olan mesleklerin başında gelmektedir					
34. Sürekli bir sınıfta hapsolmek beni sınırlendirir					
35. Öğretmenlik çok sabır isteyen bir meslektir					

EK 3 : ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ TERCİH NEDENLERİ ÖLÇEĞİ

<i>Aşağıda öğretmenlik mesleğini tercih etmeyle ilgili bazı ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz.</i>					
<i>Bu ifadelerin sizin için ne derece uygun olduğunu “ Tamamen uygun”dan “Hiç uygun değil”e uzanan ölçek üzerinde işaretleyiniz.</i>					
<i>Öğretmenliği ;</i>	Tamamen uygun	Oldukça uygun	Biraz uygun	Çok az uygun	Hiç uygun değil
1.İdealimdeki meslek olduğu için seçtim.					
2.Çevrenin etkisiyle seçtim.					
3.Üniversite sınavında başka bölümlere puanım yetmediği için seçtim.					
4.Ekonomik olarak doyurucu bulduğum için seçtim.					
5.Herkes tarafından takdir edilen bir meslek olduğu için seçtim.					
6.Yapabileceğim en uygun meslek olduğu için seçtim.					
7.Okul hayatımdaki öğretmenlerimden etkilendiğim için seçtim.					
8.Yeniden ÖSS’ ye girsem seçmezdim.					
9.Bana mutluluk vereceğine inandığım için seçtim.					
10. Ailem istediği için seçtim.					
11. İş güvencesi olduğu için seçtim.					
12. Sadece yükseköğretim yapmak için seçtim.					
13. Çalışma saatleri esnek olduğu için seçtim.					
14. Kendimi geliştirebileceğim bir meslek olduğu için seçtim.					
15. Yakın çevremden birisi öğretmen olduğu için seçtim.					
16. Bir meslek sahibi olmak istediğim için seçtim.					
17. Bilinçli olarak seçtim.					
18. Toplumsal ilerlemeye ve kalkınmaya katkıda bulunmak için seçtim.					
19. Mezun olunca işimin hemen hazır olmasından dolayı seçtim.					

	Tamamen uygun	Oldukça uygun	Biraz uygun	Çok az uygun	Hiç uygun değil
20. Herkes tarafından yapılabilecek bir meslek olmadığına inandığım için seçtim.					
21. Ailemden birisi öğretmen olduğundan dolayı seçtim.					
22. Kişisel amaçlarımı gerçekleştirebileceğim bir meslek olduğu için seçtim.					
23. Sosyal güvencesi olduğu için seçtim.					
24. Tesadüfen seçtim.					
25. Eğitime katkıda bulunabileceğimi düşündüğüm için seçtim.					
26. Boşta kalmamak için seçtim.					
27. Kutsal bir meslek olduğuna inandığım için seçtim.					
28. Bu mesleğin gerektirdiği yeteneklere sahip olduğumu düşündüğüm için seçtim.					
29. Sosyal yönü güçlü bir meslek olduğu için seçtim.					
30. Çocukları çok sevdiğim için seçtim.					
31. Eğitim sistemimizin öğretmene ihtiyacı olduğunu düşündüğüm için seçtim.					

ÖZGEÇMİŞ

19.03.1985 tarihinde İzmir’de doğdum. 1991 – 1996 yılları arasında Orhangazi İlkokulu, 1996 – 1999 yılları arasında Vali Kutlu Aktaş İlköğretim Okulu, 1999 – 2003 yılları arasında Selma Yiğitalp Lisesi, 2003 – 2004 yılları arasında Celal Bayar Üniversitesi Demirci Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü, 2004- 2007 yılları arasında Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gördüm. Ayrıca 2007 yılından bu yana Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bölümünde yüksek lisans yapmaktayım ve Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyoloji Bölümü 1. sınıf öğrencisiyim.

2008 yılından bu yana İzmir Özel Ege Lisesinde Sınıf öğretmeni olarak çalışmaktayım.

Bilimsel Yayın:

Dağ, E. (2010). *Küreselleşme ve Eğitim*. 5. Uluslararası Eğitim ve Bilim Kongresi Bildirileri 2, Edirne.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu mesleği tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmektir.

Araştırmanın amacına uygun olarak, betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Ege ve Dokuz Eylül Üniversitelerinde 2008-2009 akademik yılında sınıf öğretmenliği programına devam eden öğretmen adayları oluşturmuştur. Örneklem, ulaşılabilen tüm öğretmen adaylarını kapsamaktadır. Araştırmanın verileri, Şaban Çetin tarafından 2003 senesinde geliştirilmiş olan '*Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği*', 2006 tarihinde Onur Övet tarafından, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülen "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenliği Seçmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesi" konulu yüksek lisans tezi kapsamında, geliştirilmiş olan '*Öğretmen Adaylarının, Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesi*' başlıklı ölçekler ve araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan kişisel bilgi formu ile toplanmıştır.

Elde edilen veriler, frekansların ve yüzdelerin belirtildiği ve betimsel istatistiklerin kullanıldığı tablolar ile sunulmuştur. Alt problemlerde yer alan değişkenler açısından, fark olup olmadığını test etmek amacı ile bağımsız gruplar için t-testi ve tek yönlü varyans analizi istatistik teknikleri kullanılmıştır. Bu istatistik teknikleri SPSS(statistical package for social sciences) kullanılarak uygulanmıştır.

Araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu mesleği tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = 0,770$; $p < ,001$).

ABSTRACT

The purpose of this study is to inquire the relationship between the candidate teachers' reasons of preferring this profession and their attitudes for teaching.

The descriptive method has been used for the research. The research sample has been composed of university students who attended the department of elementary school teaching in 2008 – 2009 Academic Year in Ege University and Dokuz Eylül University. The data of the research have been collected by means of 'The Scale of Teaching Profession' developed by Şaban Çetin in 2003; and by the scale titled 'Determination of the Effective Factors to Prefer Teaching Profession by Candidate Teachers' frameworked and developed in the master thesis (Determining on the effective factors on the preferences of students in Faculty of Education to choose teaching as a profession) conducted by Onur Övet (2006) in Yeditepe University, and by the personel information form developed by the researcher.

The findings have been presented by the tables using the frequencies, percentages and descriptive statistics. T-test for independent groups and one-way analysis of variance have been used to test if there is a difference in terms of variables in sub-problems. These statistical techniques have been performed using SPSS 15 (statistical package for social sciences).

The findings of the research indicated, a high- level, positive and significant correlation between the candidate teachers' attitudes for teaching and their reasons of preferring this profession.

